

Gjellerup Karl

Germanernes Lærling

Karl Gjellerup
Germanernes Lærling

«Public Domain»

Gjellerup K.

Germanernes Lærling / K. Gjellerup — «Public Domain»,

Содержание

I.	5
II.	11
III.	18
IV.	30
V.	35
VI.	37
VII.	40
Конец ознакомительного фрагмента.	41

Karl Gjellerup

Germanernes Lærling

I.

– Ja, jeg er Frihedsmand! og netop derfor vil jeg altid tilhøre dem, der bekæmpe Massens Tyranni. Derfor, Vælgere, er det, at jeg idag har stillet mig mod et Parti, som ... hvis ledende Mænd have ... hm ... ikke har skyet at anvende et revolutionært Middel for at opnaa deres ærgerrige Hensigter ... et Middel, som—m ... næ, hm ... som maa standse Statens Maskineri og Samfundets ... Sam—fund—ets – Samkvem, – som, hvis det lykkes, eller rettere mislykkes ... næ, hm ... jeg mener, som ved sin Gennemførelse maa kaste os i Armene paa Socialisterne og indføre i vort fredelige Land græske – ja jeg betænker mig ikke paa at sige: – spanske Tilstande.

Taleren pustede, tørrede Sveden af sin høje Pande og rullede et virkningssøgende Blik ud over Forsamlingen. Men Vælgerfolket var aabenbart tilbøjeligt til at tage de spanske Tilstande med en gemytlig Ro. Kun hist og her lød en sagte Fnisen eller et beroligende »Aa!« – Kandidaten, der havde beregnet at gaa videre med en Bemærkning om Forsamlingens Uro, så sig nødsaget til at indstille denne og tabte derved Traaden. Han greb til en voldsom Bearbejdelse af sin Næse med et gulnet Lommetørklæde, medens hans langsynede Øje fortvivlet søgte at finde sig til Rette mellem de Blækstreger, der syntes at kravle over Papiret som mylrende Flueben, – indtil det endelig standsede ved de dobbelt understregede Ord: Straffefangernes Løsladelse.

Det var en høj, stærktbygget Mand. Et tæt, sort Helskæg, der grode højt op paa de rødmussede Kinder, fremhævede hans hele Præg af Alvorsmand. Og medens det sattes i Bevægelse af de voldsomme Ord, der gennemtonedes af en dyb Bas, syntes det at meddele dem noget af sin stride, tjørnekratagtige Barskhed. Men Virkningen svækkedes i høj Grad ved den famlende Stammen, hvormed han ledte sig frem gennem de roligere Dele af Talen, medens han med en synlig Lettelse gennemjog de frasefyldte Kraftsteder, som han aabenbart kunde bedst udenad. Han stod usikkert, forsøgte af og til, naar han befandt sig paa et forholdsvis sikkert Omraade af Talen, at antage en let og bekvem Stilling, foroverbøjjet, med den venstre Albu lænet til Rækværket, – men opgav det igen, angst for at det spinkle Træ skulde knækkes og aabne ham en let, hovedkuls Nedgang fra en Tribune, som han havde haft meget vanskeligt ved at bestige.

Ved Siden af ham, med Ansigtet mod ham og fixerende ham skarpt med Brillerne, stod en yngre, slank Mand. Over de opstaaende Flipper med det hvide Slips var hans Ansigt, med den fine, glatragede Hage og den bøjede Næse, opstrammet af en pedantisk Værdighed, der undertiden oplivedes af et spottende Smil, naar Taleren kørte fast paa uvante Biveje eller flot rullede hen ad Frasernes brede, tilkørte Chaussè. Naar Ordene blev foruroligende stærke, krøb hans Haand med en nervøs Begærlighed hen over Rækværket til Formandsklokken, uden at hans Blik skiftede Retning; men den sortskæggede opfangede strax Bevægelsen i et skelende Blik og bøjede af i Tide. Og da han en Gang, irriteret over disse Undvigelse, med en pludselig Fart vilde overrumple Taleren i en Forhaanelse af Folket, »der gik som en Flok Faar til Valgurnen«, havde han nær væltet Klokken og fik hurtig Haanden til sig, gennemboret af en Splint af det slet høvlede Træ.

Bagved, langs den umalede Væg af Valgtribunens Bræddeskur, sad Stillerne, foroverbøjede, med ludende Hoveder og Armene hængende ned mellem Knæene, eller med Hænderne begravede i Frakkelommerne. Flaget baskede ovenover med smaa Smæld. Faste, soltoppede Skyer sejlede under den mørkeblaa Himmel og trak deres store Skygger hen over det flade, skovløse Land, der bredte sig langt bort med sine Græsmarker og lysegrønne Firkanter af spirende Vintersæd, røde Pilehækker, Huse og Gaarde med Rækker af ensgruede, opløbne Popler og spredte Landsbyer. Og foran Tribunen var det en ubevægelig Mylr af sorte og graa Hatte og Huer, brunede, glatragede eller stubbeskæggede

Ansigt, dobbeltslyngede Uld-Tørklæder, sorteblaa Klædes- og graablaa Hvergarnsfrakker – en Forsamling paa et Par tusind Mennesker, ensformig og rolig som det Land, der omgav den. Næppe nok, at der over den gled Skygger af de oratoriske Skyer; spørløst syntes Talerens frygtelige Syner at svæve bort over den: – Straffefangernes løsslupne Bande, Socialisternes Pøbelhorder, og endelig den prøjsiske Hær, i Spidsen for hvilken Bismarck og Moltke drog ind i det ubefæstede København for at anektere et Land, der havde mistet sin Existensret ved at beruse sig i anarkistiske Orgier, – alle disse frygtelige Træsko, Transtøvler og Hestehove ikke saa meget som bulede en af disse Hattepulle, der brolagde deres Vej.

Udenfor den store sammentrængte Masse af Tilhørere havde der hist og her dannet sig Smaagrupper, der holdt sig for gode til at blande sig i Mængden. Langt borte stod to Herrer i Pelsværk, en Dragt, der mere syntes at være Intelligensens Demonstration mod Vadmæl end et Værn mod Novemberdagens lidet vinterlige Vejr. Med grundende Værdighed begravede et løst oppustet, smaarynket Ansigt sit falmegule Korsskæg i den bronceglinsende Sobelskindskrave paa den tilknappede Pels. En graa, opkrattet Klædeshue spidsede sig næbformet frem over hans Sidemands magre Ansigt, hvis lange bløde Skæg sitrede, medens han talte med en hurtig, underdanig Stemme.

– Nej, det er det jeg siger – der skal være nogen Vanskelighed ved at skyde Fasaner, naar der skal være nogen Morskab ved det.

– Ja—a, ja gu skal der det ... Det er ikke saadan – —

– Det er noget andet, naar man skyder Snepper. Dèr maa man jo nok passe godt paa ...

– Ja vel, ... naar Sneppen rejser sig —

– Saa maa man holde sig parat, ... ja ... det gælder rigtignok om at være gesvindt af sig ...

Ikke komme bag efter, – saadan som han ... kan Greven huske? Kammerjunker Holck —

– Ja, ja vel, ja ... hæ, hæ, hæ. Og det falmede Korsskæg lo ned til Sobelskindet med en lille doven Brægen.

– Forresten er jeg slet ikke for det Princip at holde foran ... Holder Greven foran?

– Næ—æ ... lige paa – altid lige paa.

– Ja, det er netop det jeg siger ... Nej, naar jeg har en Fejl, saa er det snarere den at skyde lidt foran ... Det er det *jeg* maa bekæmpe hos mig selv.

– Saa—aa ... aa ja.

– Naa, naar man skyder Dyr, saa er jo forresten et Skud foran i Halsen, – det er jo et meget smukt Skud.

– Ja vel, ja ... Halsskud ... ja, det ved Gud det er.

– Har Greven forresten nogensinde prøvet det? ... det er ellers noget, jeg har haft stor Fornøjelse af: at skyde Dyr med Kugler.

– Naa—aa ... ja, det – —, Greven lod sin Sætning udmunde i en lydelig Gaben, medens han med de missende Øjne tilkendegav den anden sin udelte Sympathi med denne Sport. —

Imellem Pelsværket og Vadmelen holdt Vinterfrakkerne Forsamling. Her havde man ikke hævet sig til en saa fornem Fjærnhed fra Dagens politiske Kævl. En mager Mand, hvis langhalsede Fuglehoved trods den bøjede Ryg ragede op over Klyngen, havde endogsaa lejlighedsvis mumlet mellem Tænderne et edeligt Ønske om at se de treoghalvtreds anbragte paa Lygtepæle i Omegnen af Kristiansborg og brummende besvaret nogle venskabelige Drillerier fra sin Sidemand, der beklagede, at deres Herredsfoged agiterede for Lynchproceduren. Hos denne lille Herre dannede Linjen fra Ryggen til det øverste af den runde Silkehat en jevn, fremadbøjet Kurve, hvilket i Forbindelse med hans Bulldogge-Fysionomi gav ham en stærk Lighed med disse herreklædte Hunde, som man ser paa Børnebilleder. Men han talte med en spinkel, sukkersød Stemme, som i det høje Register havde Lyden af en kælen Kats Mjaven.

– Jo De er den rette til at tale i Galgentoner ... Galgentoner, he! det var et nyt Ord, det ... Nej, vi kender Dem, vi kender Dem (han maatte løfte Armen meget højt for at pikke Herredsfogden paa Skuldren) ... Ja Landstrygerne kender Dem ogsaa – gu gør de det – De har kyst dem over i de

andre Jurisdiktioner ... i salig Brockdorffs Dage sværmede de sgu som Vepser i Syltetiden ... Men forresten er De jo med al Deres Skælden og Smælden det godmodigste Menneske —

– Jeg? ... Er jeg det – det var som —

– Jo, det – det er rigtig! ... Det har Godsforvalteren Ret i ... det ved Gud han har ... det – det er det, jeg altid siger: ... Hidsig og grov? er Henriksen hidsig og grov? siger jeg. Naa, hvad Fa—Fanden! lad ham fa—fare op – han mener sgu ikke noget med det —, pludrede en ny Stemme ud.

– Nej, hør min gode Kammerraad, snerrede Herredsfogden til den anden Side, – fej De for Deres egen Dør, og lad være med selv at tale om Strikken —

– Nu er han skam igen ved Strikken, mjavede Godsforvalteren.

– Aa, det er sandt! brød Øvrighedspersonen af, idet han gjorde en brysk Vending om mod ham. – Det er sandt! den Historie skulde jeg have Rede paa ... Hvad Satan er det for noget fordømt Kæltringepak, De holder dernede paa Gaarden? ... Ifjor var der jo den Landstryger, De havde taget til Daglejer i Høsten, og som gjorde Indbrud ... Pokker til Fyr – ja, det er sandt, De var jo selv med, da han viste os, hvordan han var krøbet gennem Vinduet ... det med Jernstængerne for i den nye Staldlænge – fuldstændig Aal ... Naa, og nu forleden var det en af Husmændene – Anders Nielsen fra Oreby – en af jeres egne Husmænd, Højstærede! ... Han havde stjaalet – hvad Fanden var det nu? – gammel Høtyv tror jeg ... det var sgu ogsaa noget at gøre sig til Tyv for ... Det var nok ogsaa hans Kone Anna Kristine, som havde alle de Historier ... Det er jo noget fordømt Svineri.

– Ja—a, ... det er jo ikke altid de stærkt hornede, der er de bedste Tillægsdyr.

Det var maaske tilfældigt, at Godsforvalter Ravn ved disse Ord blinkede med sine smaa, farveløse Griseøjne til Kammerraad Sommer. Men den sværlemmede Kammerraads grove, arrede Ansigt syredes, og hans tyklæbede Mund frempludrede noget uforstaaeligt Tøjeri. Han var en stor Spekulant og havde i sin Tid dannet sig en Teori, hvorefter han kunde kende de bedste Malkekøer paa en bestemt Form af Hornene, en Teori, som han havde fulgt blindt, indtil han ganske havde ødelagt Besætningen paa Skovvang, som han havde i Forpagtning, og hvor Ravn var Godsforvalter. Det var heller ikke usandsynligt, at Ravn havde tilladt sig en noget nærgaaende Hentydning til dette bekendte Faktum, thi der herskede i denne Gruppe den lidet hensynsfulde Fortrolighed, som findes hos Mænd, der pleje at ryge af hinandens Piber ved hinandens Spilleborde, denne grovkornede, nærgaaende Gemytlighed, døbt i Cognacs-Toddy, og til hvilken Konger, Damer og Knægte have staaet Fadder.

Kammerraaden spillede da heller ikke længe den fornærmede, men henvendte sig med sit tykke, stundesløse Mæle, hvori Tungen bestandig slog Sludder, til en lille tæt Mand foran ham, der ogsaa saå ud til at være en velstaaende Forpagter. Han stod med Hænderne borede ned i Frakkelommerne og med Maven skudt lidt frem. Det vejrbitte Ansigt havde en determineret Mine, og den smalskyggede graa Bulehat var trukket paa Snur ned i Panden.

– Naa, Provsten var godt kørende idag, hvad? ... Brillant kørende ... Ja, det forstaaer sig, det er De jo altid... Naa, men det maa jeg sige, det glæder mig virkelig, at De er bleven enig med Per Andersen ... De parrer smukt sammen – nydeligt ... rene Stadsheste ... men især den grønne —

– Grøn? Vallaken? ... den er jo rød – fuksrød. Der eksisterer over Hovedet ingen grønne Pattedyr.

– Undtagen ganske unge Mennesker, bemærkede Godsforvalteren og skævede hen til anden Fuldmægtig paa Herredskontoret, en nybagt Kandidat, der forsøgte at udstraale den størst mulige Sum af bureaukratisk Foragt over Bønderne gennem sin Pincenez, men nu pludselig blev ildrød i Hovedet.

– Fuksrød? ... naa—aa ... aa ja saagu! ... naa, jeg plejer nu at kalde den Fa—Farve grøn, – den kaldes grøn her paa Egnen, for jeg er jo saadan en Slags Autoritet, – ja det er De jo ogsaa, det er ikke for det ... Men—n, hør, ... sig mig, hvad fik De den saa for?

– Halvottendehundrede.

– Halvottende ... naa, ser vi det ... naa, det vilde Per Andersen dog, – han var sgu ellers svært forlibt i ham ... Ja, hør vød De hvad, saa kan De ogsaa sige, De har gjort en god Handel ... smuk Handel ... brilliant. Ja vel, Provsten handler altid brilliant, det er ikke for det ... Født Hestehandler,

hvad? ... Hvor gammel? – 4, ja jeg kan tænke det, det er lige til Øllet ... men saa er han jo stærk ... Ja, for jeg kender ham, Gud bevares, jeg har jo kendt ham fra han var Plag – og Føl med ... Og saa har jeg jo en Broder til ham ... falden efter Usserødhingsten ... brillant Dyr ... Naa, og saa er der en Ting, det skal De lægge Mærke til: det er et taknemligt Dyr, han trives ... Ja, det har sgu meget at sige, – det har meget at sige ... Der er dem, der bliver Skindmærer, om de saa faar aldrig saa megen Kærne ... Men han! – ja, jeg kan gjerne sige: Provsten kan sætte ham paa Halm, han bliver smældfed alligevel, ja det er sgu sandt ... smældfed, forsikrer jeg Dem.

– Han falder vel?

– Falder, nej hvorfor skulde han falde? Løbet er jo brillant, – prima sorte —

– Jeg mener *ham* deroppe – Fuldmægtigen paa Godskontoret – Jessen.

– Naa *han*, – ja han falder sgu – det er klart. – Aa, det er jo mere en Formsag ... Denne Gang maatte vi jo stille En op.

– Man kunde da ikke udendvidere overlade de Bondetampe Marken, hvæsedede Herredsfogden.

– Man maatte dog, for Pokker, levere et Slag.

– Ganske vist, – naturligvis ... Intelligensen, hm! ... maatte vise sig. Men—n, vi kan vel ikke vente, at han faar synderlig flere Stemmer end vores.

– Og de fra Gaarden, sagde Herredsfogden. – Jeg vil da for Pokker haabe, Ravn, at jeres Husmænd —

– Ja, vel!

– Naturligvis ogsaa dem, sagde Provsten. Men det bliver dog alt i alt ikke mange. Det er ellers en ganske tiltalende Mand – Jessen.

– Ja—a, – til at falde igennem kan han være god nok, sagde Godsforvalteren. Ellers ... som Repræsentant ... vil jeg nok sige ...

– Fuldmægtigen er desværre ingen kirkelig Mand, ymtede en hul, skrattende Stemme ved Siden af Provsten. Der stod en lille Mand med et noget skrumpent, tandløst Ansigt, men med livlige Øjne over Hudposerne bag de store cirkeløjede Briller. Under den brede, stærkt svajede Skygge paa den lavpullede Cylinderhat, hvis Silke strittede som Plysch, sitrede de lange, silkeglinsende hvide Nakkehaar, der faldt ned paa den falmede Fløjskrave. Hagen, der var lidt fremstaaende, gik aabenbart endnu, i Slutningen af Ugen, paa Ragningen fra sidste Søndag, og det var sandsynligt at det hvide Halstørklæde, som ved Omlægning frembød sorte Rande paa underlige Steder, skrev sig fra samme Dato. – Han er efter min – sørgelige – Erfaring ikke engang en kristelig Mand. Og – jeg maa dog sige ... at ... naar man opstiller en Højrekandidat —

– Hvad Fanden kommer det Politiken ved? – Undskyld, Pastoren kan ikke lide, jeg bander. –

– Men jeg spør, hvad S— hm! hvad har Vælgerne med Mandens religiøse Overbevisning at gøre?

– Naa, det kan man dog ikke saadan sige. Det kan Herredsfogden umulig fastholde; ... det ... det indifferente ... det ... vi har jo dog en Folkekirke —

– For mig kan han være Mahomedan, naar han blot ikke har flere Koner.

– Dansk Lov 3—16—16—8, citerede mekanisk anden Fuldmægtig paa Herredskontoret.

»Folketingsmand, Gaardejer Kristen Pedersen af Gyvelse – har Ordet.«

»Han er ikke Folketingsmand nu, han er i en opløst Tilstand,« raabte en ungdommelig Stemme tæt ved. De nærmeststaaende Bønder lo og raabte opmuntrende: »Hæng bare i, Hjorth! ... Klem paa, De kan kanske sætte Fuldmægtigen igennem endnu.«

»Kredsens hidtilværende, *mangeaarige* Repræsentant i Tinget, Gaardejer Kristen Pedersen af Gyvelse – har Ordet,« rettede Formanden med et spottende Smil, idet han understregede »mangeaarige«. Der lød et vedvarende Bifald.

– Ah, det er jo vor Ven Lærer Beck, der leder Valghandlingen, sagde Provst Storm, idet han satte Lorgnetten paa sin klumpede Næse. – Det er virkelig en dygtig Mand. Ja, De husker jo nok, kære Krarup, jeg var særdeles tilfreds, da jeg var til Examen sidst i Fredløse Skole; ... særdeles tilfreds.

– Han er mig ellers noget partisk, den gode Beck, bemærkede Godsforvalter Ravn.

– Ja, det er uforskammet, saa han favoriserer Venstre, raabte Herredsfogden. Jeg lagde Mærke til ham: han var hele Tiden paa Nakken af Fuldmægtigen, men han kunde ikke komme til.

– Ja, Beck er en enrageret Venstremand, sagde Pastor Krarup.

– Hvad? hvad for noget! udbrød Provst Storm, medens hans Ansigt forstenedes i en myndig Indignation ... Venstre? ... er Beck Venstre? ... Det Dyr! ... Det skulde jeg have vidst før Examen, saa skulde jeg have gaaet ham anderledes efter i Sømmene.

Pastor Krarup saå ned mod Jorden, medens der i Skamfølelsen paa Standens Vegne blandede sig en lille privat Glæde over, at Provsten prostituerede sig. Den gode Præst læste ikke blot theologiske Tidsskrifter, men han havde ogsaa i disse Efteraarsaftener vejledet af Gesenius' Lexikon, Ewalds Grammatik og Keils Kommentar, men især af den danske Bibeloversættelse arbejdede sig helt ind i Deuteronomion – siger og skriver Deuteronomion, 5te Mosebog – og fra dette Videnskabens Martyrstandpunkt, med Udsigt til endnu smerteligere Triumfer i Retning af Profeterne, saå han dybt ned paa den intet læsende, forpagterlignende Provst, den fødte Hestehandler, Praktikerens ud i Fingerspidserne. Provsten paa sin Side, der havde en trykkende Fornemmelse af sin ringe Agtelse hos Provstiets Gejstlighed, var altid *en garde*, myndig, spændt i en overanstrengt Værdighed. En Folkevittighed vilde vide, at han en Gang som Svar paa et Cirkulære til »mine undergivne Præster« havde faaet et Brev adresseret til »vor overgivne Provst«. Men han indsaå denne Gang at have forløbet sig ved sin robuste Ligefremhed, hvorfor han rømmede sig et Par Gange og tilføjede:

– Man maa – hm – sandelig have et Øje paa hver Finger i disse Tider ... Og disse – Politikere, de forsømmer altid deres Sager.

– Ja—a, det vèd jeg dog ikke ... skønt der ganske vist er en Fare ... Men Provsten var dog ogsaa meget fornøjet med min yngste Lærer Hjorth i Yderslev, – som jeg selv sætter megen Pris paa —

– Naa, ja ... men er han da ogsaa —

– Han har en levende politisk Interesse, men det er i den modsatte Retning. Han stiller sig skarpt imod hele Bondepartiet.

– Naa saadan. Ja, det er jo noget andet. Det bli'er jo en ganske anden Sag ... Nej, jeg tænkte kun paa den tendentiøse Politik.

– Nu taler han minsandten allerede om Vorherre, sagde Herredsfogden. – Ham skulde De virkelig give Deres Stemme, Pastor Krarup.

Det var i Efteraaret treoghalvfjerds, og det var dengang endnu ikke bleven enhver Embedsmands anerkendte Pligt at være en god Kristen. Herredsfoged Henriksen yndede at lase sig med en holdningsløs Vantro, der havde sin Rod i Ligegyldighed, og han drillede gerne Præsterne, der irriterede ham ved godtroende at lade sig dupere af Folk, han med sin koleriske Dom kaldte Kæltringepak, samt ved idelig at klage over Restancer i Tiende og Smaaredsel uden at have Bestemthed til i rette Tid at forlange Udpantning. – Han gentog, idet han bøjede sin smallæbede Mund ned til Præstens Øre:

– De skulde virkelig give Kristen Pedersen Deres Stemme, Hr. Pastor ... Han lader til at være en mere kristelig Mand end Jessen.

– Han er Grundtvigianer, sagde Provsten barsk.

– Er han det, sagde Godsforvalteren. Det skulde man ellers ikke høre, he! – Han magter da ikke det levende Ord.

Kristen Pedersen var unægtelig trods sin lange Rigsdagsvirksomhed ingen Taler. Men hver Gang Bønderne talte om deres Repræsentant, der havde siddet saa længe i Tinget, ytrede ogsaa en eller anden med en betydningsfuld Mine: »Han har aldrig talt i Salen« – en Meddelelse, der modtoges med en grundende Hovedrysten og Udbrud som: »Aa nej, – det kan jo være troligt nok« eller et dristigere: »Nej, gu' har Kristen Pedersen ikke det«. Man tænkte i Modsætning til »Salen« ikke blot paa Udvalgene, – hvor han for øvrig havde erhvervet sig en af hans Fæller misundt Evne til at sove sømmeligt, – men der lodes endnu Rum aabent for Anelser om en mineagtig, hemmelighedsfuld Virksomhed. Denne dommerlige Tilknappethed uddybede hans Anseelse hos Landbefolkningen,

for hvem det ikke at forløbe sig er den til en Haandbylt sammenpressede Sum af praktisk Moral. »Han talte aldrig i Salen« – det var ikke længer en simpel Udtalelse af en Kendsgerning, det var en bestemmende Ros til at sætte paa en Gravsten, en Velsignelsesformel med en højtidelig, næsten gammeltestamentlig Basunklang.

Han var en temmelig høj Mand, sværskuldret, med et firskaaret, bredtrækket Ansigt. Han stod støt paa Valgtribunen; Armene, der buede sig som et Par Hanke, støttede sig med Haandknoene fast paa Rækværket; det var aabenbart, at han ikke frygtede for at falde ned. Det var med det drævende, lidet bestikkende sydsjællandske Tonefald, at han ganske sindig fangede de Fraser, der sværmede om i Luften og trevlede dem op i deres naive Bestanddele, – en efter en: – Paastanden om Regeringens Imødekommen og Folketingsflertallets forfatningsstridige Anmasselse, Beskyldningen for Anvendelse af revolutionære Midler, statsretlige Bekymringer for Maskineriets Standsning og profetiske Hallucinationer af uoverskuelige Farer. Nægtelsen af Finansloven indeholdt ingen saadanne Farer; men at vige tilbage for dette Skridt vilde have indeholdt en stor Fare: det vilde være stiltiende at se paa, at Valgfriheden listedes ud af Hænderne paa det danske Folk. De treoghalvtreds havde anset det for deres Pligt nu at fremkalde en Appel til Folket. De frygtede ikke dets Dom. Det lod til at Regeringen heller ikke frygtede den, for baade Finansministeren og Consejlspræsidenten havde fortalt deres Vælgere, at det var ligegyldigt, om Venstre kom forstærket tilbage. Det havde slet ikke noget at sige, hvad Folket sagde. De kunde gerne spørge om dets Mening, og Folket kunde svare dem, men de brød sig ikke noget om Svaret. De blev i hvert Fald ganske rolig siddende, hvor de sad, og forsikrede, at nu sad vi alle godt, ligesom Katten, da den sad paa Flæsket.

»Store Ord og fedt Flæsk!« raabte en Stemme.

Ja, det havde Afbryderen Ret i, at Flæsket var fedt, og at deres Ord var store —

»Men Kristen Pedersen holder nu paa det lille Ord,« raabte den samme Stemme. Det var en ung Mand, hvis aabne Ansigt lyste af et uforstyrreligt Humørs tvangfri Smil. Den aabenstaaende Vinterfrakke var hvidslidt ved Knaphullerne og Lommerne, og Fløjlskraven krummede sig graanet. Paa det fyldige blonde Haar sad lidt paa Snur en af disse »politiske Huer«, som i det Aar var paa Mode; dens udfordrende Staalspænde sendte til højre Side aristokratiske Straaler i Øjnene paa Bønderne. Han stod urolig, trippende, vuggende sig i Hofterne, og tyggede paa en sortladen Cigar. Hvert Øjeblik kom han med en Afbrydelse, en Vits, der haarkløvede Talerens Ord, et eller andet krakilsk Udfald mod Venstre, selvlavet eller hentet fra »Fædrelandets« Stikords-Arsenal, mumlet, saa at kun de nærmeststaaende hørte det, eller raabt for hele Forsamlingen, alt efter som han vurderede det til. —

– Det er jo Hjorth, som staar dør, sagde Provsten. Han lader til at være meget ivrig.

– Ja, det morer ham altid, naar han kan komme til at drille lidt, bemærkede Præsten.

– Hm, ja han er jo en munter – en lystig Fyr, det har jeg nok mærket. Naa, men der hører jo virkelig meget Mod til saadan at træde aabenlyst frem med en modsat Anskuelse ... Det er jo et helt Særsyn ... Lærerne er jo desværre saa afhængige af Bønderne.

– Det er da et farligt Livstykke, du har faaet til Svigersøn, Per Anders, sagde en lille Bonde.

– Aa ja, lad ham, lad ham, svarede den tiltalte ... Naar det nu kan more ham ... Den Grønskolling ... Han har jo ikke Alderen til at stemme – ikke engang til at vælges.

– Aa nej ... aa ja ... det kan jo være saa rimeligt, indrømmede den tykke Sognefoged flegmatisk, idet han stoppede Asken ned i Træpibehovedet.

II.

– Puh! saadan en Hoben Fraser, man har staaet og revet af sig idag, Hjorth ... Det var sgu i Grunden godt, at jeg ikke blev valgt, for saa skulde det da være blevet ved paa den Maade i alle de Halvløgne. Ja, det er sandt, man skulde jo holde Mund, ligesom Kristen Pedersen ... Jeg føler mig saa præstelig. Jeg var lige ved at kalde min Fjende, Pastor Krarup, for »kære Embedsbroder«. – Og Fuldmægtig Jessen lo, idet hans store hvide Tænder skinnede frem gennem det sorte Kratskæg.

– Det kunde maaske være gjort med mindre. Jeg synes, ærlig talt, du smurte temmelig tykt paa.

– Naa—aa, nej det er ikke det, jeg mener ... Giv mig en Svovlstik ... Ja, disse – saadan – retoriske – de – de ligger sgu'tte rigtig for mig ... nej, det gør de ikke ... Men – alligevel – det var ikke saa galt – sandt var det Pinedød ... Nej, men—n, man maa jo staa og sige saadan noget smukt Noget om Forfatning og Grundlov. Fanden i Vold! ... Det er jo den Grundlov, der er vores Ulykke ... Er disse Folk her modne til Friheden? er det dem, der skal regere?

– Nej, naturligvis ... de har jo slet ingen Sans for de højere Interesser.

– Naa, det vil jeg nu slet ikke tale om... Nej, men de forstaaer sig ikke engang paa deres egne Interesser, – og det er dog det mindste, man kan forlange af en Politiker.... Se, der er nu hele Husmandsstanden, alle Daglejerne. Hvem har de Interesse af at støtte – Bønderne? —

– Ja, det er jo nærmest deres Stand —

– Ja, men Interessen, kære Ven – deres Interesse ... Gi'er Bønderne dem noget? – nej, gu gør de ikke nej ... Faar de Arbejde hos dem, som er værd at tale om, som de kan leve af? ... Nej de lever af os, af Herregaardene – og saa naturligvis Proprietærene.... Og saa gaar de alligevel hen og stemmer med Bønderne, mod os.

Jessen sagde »os« med en Selvfølelse, som om han ejede Skovvang Gods, paa hvis Kontor han var Fuldmægtig med en elendig lille Gage, som han lige netop kunde pine sig igennem med, ved at knibe hist og spare her.

– Nej, vedblev han, de gaar sgu i Tøjet gør de. De er stærblinde ... Og alt det Vrøvl kan vi takke *ham* for. – Han pegede paa Frederik d. 7des Buste, der, kneisende paa en poleret Granitsøjle, forsøgte at hæve den slet grusede Trekant, hvor Chaussèens og Kørevejens Hjulspor skar hinanden i vandblinkende Kurver, til et Torvs Rang.

»Nej, De skal da ikke ... det er – virkelig – altfor —«

»Gud bevares! – det er jo ikke noget at tale om, Hr. Greve! ... det er mig virkelig en Fornøjelse.«

Det var Greven, der kom vraltende ud fra Kroen bag efter den pelsklædte, næbhuede Herre, der trippede ivrig mellem Pytterne, bærende paa en tæt pakket Haandkuffert.

– God Dag, Jessen, god Dag! sagde Greven, idet han standsede og littede skødesløst paa Hatten. – Hvordan staar det sig?

– Jo Tak, Hr. Greve.

– Men sæt dog endelig Kufferten fra Dem. De maa virkelig ikke staa – dør – og —

– Aa, men det er jo ingen Ting, slet ingen Ting ... Den er saa let som en Fjer, forsikrer jeg Dem ... aldeles som en Fjer.

– Naa – De – faldt igennem. – Ja, der skal jo Nogen til det ogsaa ... Men—n – hvad jeg vilde sige ... det var virkelig meget paaskønnelsesværdigt af Dem, at De stillede Dem ... Det ... det ved Gud, det var ... Farvel, Jessen.

– Farvel, Hr. Greve.

Greven stolprede videre, besværet af sin Rejsepels. Han og hans tjenstivrige Ledsager gik hen imod Kragerup Gaard, der laa i Valgflækken, og hvor hans Jagtvogn holdt. Men lige i Begyndelsen af Indkørselsallèen blev de standsede af et Par Bønder, der bukkede og skrabadet ud med Hatten i Haanden. Det var en gammel, hvidhaaret Bonde af en trivelig Middelhøjde, og en lang, yngre Mand,

mørk og med et dvask Udtryk i det skægløse Ansigt. – De vilde da saa meget gerne hilse paa Greven; det var jo saa sjælden, at Greven var dør paa Godset.

Ja, han var der kun en Gang imellem i Jagttiden. Hvem de var?

Ja, det var jo Ole Rasmussen derovre fra Vindrup og Sønnen Hans. De havde da talt engang før med Greven; men det kunde Greven vel ikke mindes? Nej, de kunde tænke det. – Det var den Gamle, der talte; Sønnen indskød kun hist og her et Ord eller gentog Slutningen, som i Søvn.

Hvordan de havde det.

Jo Tak, – man skulde jo sige, man havde det godt. Det var jo Vorherre, der sendte alting, det vidste vi jo. Men ellers havde de det da rigtignok farlig knapt; og det var ogsaa det, de vilde spørge Greven om, om han ikke kunde give dem noget Afdrag paa Afgiften og saa nogen Henstand.

Hm! ja – Greven bed sig fortrædelig i Knebelsbarten. Det var jo ikke saa let for ham ... saadan ... midt paa Landevejen ... Desuden – Høsten ... Ja, de havde jo faaet den meget sent ind, og Kammerraaden klagede jo ogsaa ... men – paa de mindre Gaarde ... dør —

Jo, de havde jo faaet alting ind i Avgust; det var jo itte at klage paa – forsaavidt ... Men at de havde ikke kunnet faa Stakkene tækket ordentlig, og saa kom al den Regn i September, og saa var det jo baade spiret og raadnet, og Vægten var jo farlig ringe ... Meget havde de ikke faaet torsket, over det at de havde alt det Markarbejde ... og saa var der jo Ti'nden, som de ogsaa resterede for ... Og Udsigterne var da ogsaa kun smaa for det næste Aar, for Sæden var jo bleven æltet ned i en meget ubekvem Jord —

– Sig mig, Godtfolk, hvem har I stemt paa idag? I skulde vel være rigtig glade idag, for I har vel faaet jeres Vilje, og Mands Vilje er jo Mands Himmerig, som man siger, – raabte den sortskæggede Herre, der følte det som sin Pligt at komme Greven til Hjælp. Han havde endelig bekvemmet sig til at sætte Haandkufferten fra sig paa en Stenkiste ved Vejen.

– Ja, Hr. Overførster, vi har da stemt paa Kristen Pedersen, sagde Ole Rasmussen.

– Ja, det haar vi jo da li'egodt, tilføjede Hans.

Det lykkedes Greven at faa et barsk Udseende.

– Ja men ... hør nu ... jeg synes dog virkelig, at naar I saa hvis I vil hjælpes af Godsejerne ... saa ... det – gaar sgu dog ikke an —

Ja, Greven maatte da endelig ikke tage dem det ilde op. De var slet ikke Politikere; nej, de skønnede, at der kunde være Ret og Uret paa begge Sider. Regeringen kunde jo have nogen Ret, og Tinget det kunde ogsaa have nogen Ret —

– Men hvorfor Fanden stemte I da —?

Ja, man kunde jo ikke saadan. Der var jo saa mange Hensyn at tage. For hvis de havde stemt paa Jessen, hvad vilde Folk saa have sagt? Det vilde være ligesom, hvis Greven havde stemt paa Kristen Pedersen; – det vilde Grevens Venner dog have fundet meget besynderligt.

– Ja det ved Gud – ha, ha! – stemme paa Kristen Pedersen – haa, haa! udbrød Overførsteren.

– Ja men ... man maa dog være en Mand ... man maa dog virkelig have en Overbevisning —

Jo, det var rigtigt nok, det havde de ikke imod. Men se at Jessen var jo alligevel ikke bleven valgt. Naar de kunde have faaet Jessen valgt, det havde jo været en anden Sag. Og saa vilde Folk ogsaa have sagt, at de kun havde stemt saadan, for at Greven skulde ettergi'e dem Afgiften. Og naar Greven gjorde det, saa vilde de jo sige, at det kun var Betaling for deres Stemmer. Det kunde jo hverken de eller Greven være tjent med.

– Aa nej... hm ... naa ... ja det —

Om saa Greven vilde være saa naadig, at ettergi'e dem Afgiften for i Aar, saa vilde de være Greven evindelig taknemlige.

– Ja, naar I har det saa knapt i Aar, saa ... Naar I ikke kan betale ... aa, det kommer vi jo nok ud af ... Man tager det jo ikke saa strængt ... naa, Farvel, Farvel! —

– Ja, det skal da ikke nytte dem stort, at de kommer paa Kontoret med det, sagde Overførsteren, medens de gik videre. – Men vi træffer jo Godsforvalteren, og saa kan Greven jo sige det til ham.

– Nej, det glemmer jeg sgu ... Det vilde jo give en Helvedes Uorden ... Nej, men man maa jo være human – naar man taler med Folk – i disse Tider ... Aa, men lad os nu se at komme afsted. —

Jessen kom et Stykke bag efter dem. Han havde ikke Lyst til at vise sig for Folket efter sin Selvføring paa Godsejernes Alter. Langsomt gik han og saå mørkere ud end vanlig; thi Grevens nedladende Anerkendelse var ikke just gledet som Balsam over hans ordsaae Sind, der idag var bulnet op til en sygelig Ømtaalighed. Og da Grevens elegante Jagtvogn svingede ud af Kragerupgaards Port og rullede ham forbi, tilstænkende hans Frakke, medens Greven nikkede med den Blanding af Fortrolighed og Ligegyldighed, som man viser overfor en ubetydelig Undergiven, – da greb han sig i den Tanke, at hvis Bønderne idag gjorde Nar af ham, saa var det ikke sikkert, at de var Narrene. Jessen var usædvanlig gnaven, og han tilbød ingen at age med sig; men han kørte meget sindig hjemover med de simple Arbejdsheste, som Kammerraaden havde laant ham.

Hjorth var kørende til Valgflækken med sin Svigerfader, Per Andersen. Da han havde sagt Farvel til Jessen, gik han hen imod Kroen. Den begrændsede den ene Side af Torvet, som den vendte ud imod med sit Agerum, gennem hvis hyggelige Mørke man saå en Stump bleg Himmel brudt af Faddinger, Agestole og tilbageslaaede Enspænderstænger, og med sin lange lave Façade, der med de buede Ruder blinkende i Eftermiddagssolen stirrede ind i Frederik d. 7des Busteryg, ret som om den med et Argusblik gennemskuede Hulheden af denne demokratiske Myteskikkelse, der knejsede dør paa alfar Korsvej som en politisk Afviser, en national Herme.

For Kroen var en Højrekro.

Derfor havde ogsaa Møller Kristensen, der var en Mand med faste Principer, sagt:

– Hør, Per Anders, vi gaar da ikke ind til Mikkel Blodpølse. (Det var Kroværtens Navn.)

Og Per Andersen, der ogsaa vidste, hvad man skyldte sin Overbevisning, havde svaret:

– Gu om vi gør ... Nej, vores Bajere og Akkevitter, og hvad vi nu saadan ellers kan ville spendere, dem ta'er vi hos Niels Spegesild ... Han er en god Venstremand, saa det er jo itte mer end rimeligt ... Og saa kan han jo kun holde Beværtning af og til, ved højtidelige Lejligheder; saa det gi'er sig jo af sig selv ... Men se at naar vi har undt ham Fortæringen, saa kan vi jo gærne gaa over og sidde lidt paa Kroen for at blive varmet lidt op udvendig, inden Hjemkørslen.

Hjorth traf altsaa ikke, som han havde ventet, Per Andersen i Kroen. Men ikke alle havde haft saa øm en Venstresamvittighed som han og Mølleren. Stuerne vare overfyldte. Vejret var lige ved at forgaa den Indtrædende i denne ophedede Luft, hvor Brændevinsdunsten og Stanken af Fedtstøvler havde blandet sig med Brændeosen og den ejendommelig brankede Indeluknings-Luft, der altid holder sig i en Kro under alle Modulationer i Lugtsymfonien, ligesom et Orgelpunkt; – og alt dette svømmede saa atter ud og opløstes i den bitter-vamle Røg af Bondetobak, hvis graa Puls bestandig sattes i Bølging og fortættedes ved nye blaa Ringe og Søjler fra de dækslede Pibehoveder og pustende Læber. Gennem denne Dis skinnede hist og her røde Ansigter som nedgaaende Sole, graasprængt Nakkehaar buskede sig som Krat, der har sanket Rim af Frosttaagen, brede, krummede Rygge ludede over Bordene, lange, lerede og tilsprøjtede Støvler strakte sig ud paa det snavsede Gulv. – Der var et sindsforstyrrende Virvar af Raab og Tale: ganske unge, stakaandede Stemmer, der slog over, modnere Røster af Ungkarle, der trak paa Ordene og punkterede ved at spytte hvislende gennem Tænderne, vel nærede, satte Gaardmandsbarytoner, sludhæse Arbejdsbasser, gamle sprukne og gistne Sludrebøtter; – men alle sang de i samme Toneart – Egnens drævende, svagt syngende Maal; – og alle var de højroset ivrige: i den hele uharmoniske Koncert var hvert Instrument stemt en falsk Kvint op fra Hverdagstonen.

Der var en Del, som fandt, at de endnu ikke tilstrækkelig havde udnydt Interessen ved det politiske Spil. Dør i Kredsen var der jo slet ingen Spænding ved Valghandlingen, og Højre kunde da ikke klage over, at de ikke blev hørt; nej, da var der ganske anderledes Sjøv andre Steder. Derfor skulde man benytte sig af, at man var bleven saa tidlig færdig, og køre et andet Sted hen; man kunde godt komme tidsnok endnu. Kun kunde de ikke blive enige om, hvor de vilde hen. Nogle vare stemte for den nærmeste Købstad, hvor Udfaldet var meget svævende, og hvor der efter Sigende var udfoldet

et storartet Bestikkelsessystem for at sætte Ministeren igennem. Men andre raabte, at man skulde køre til en Valgby, der laa halvanden Mil længer borte, og hvor man kunde vente endnu større Spektakler, thi en Del af Vælgerne plejede altid at ankomme ganske overkørte, paa Højre-Komitéens Bekostning.

Men de fleste havde slaaet sig fra Politiken og drøftede Landbruget. Det var en almindelig Jeremiade over den megen Regn. Man indrømmede, at Sædens Givtighed var god nok, men Vægten var ringe og Halmen udvasket. Store Jens Persen brystede sig, for han havde faaet pløjet to Gange og vinterlagt sin Grønjord; men lille Jens Persen var endnu ikke færdig med at saå; det havde derimod Jens Persen slet og ret været færdig med allerede i Oktober, men han havde ikke engang faaet torsket saa meget, at han havde Halm til Kreturet. Kristen Olsen havde faaet sin Høst spoleret, men det havde han sgu godt af, for han skulde jo aldrig bære sig ad som de andre; naar alle andre skyndte sig med Høsten, saa vilde han spare Daglejere, og det lignede jo ikke noget. Men Pastor Krarups Forpagter havde kørt for tidlig ind, for han skulde nu altid fjadre paa. Nej, da var det et godt gammelt Ord, at Sæden heller maatte fordærves ude end inde ... Forresten var det farlig simpelt med Vintersæden; den pippede jo op ligesom en syg Kylling, der ikke kan komme ud af Ægget. Og saa var der de Satans graa Snegle, som ikke engang var blevet ødelagte af den skrappe Nattefrost; det var den rene Ødelæggelse for den tidlig saaede Rug og for Græsmarkerne, som de gnavede Rødderne over paa. Men store Jens Persen vidste et Raad: man skulde besaa Marken med en Blanding af tre Dele Sand og en Del pulveriseret Jernvitriol; sexoghalvtredsindstyve Pund til en Tønde Land.

I et Hjørne af Stuen underholdt man sig meget ivrig om Brøndboringerne, som Selskabet i København havde foretaget rundt om i Eggen for at skaffe Vand til Mælkerierne. Paa Bjerredegaard havde man boret tohundrede Fod uden at finde noget, paa Kragerupgaard lige saa dybt, og saa kom Vandet Overfladen paa ti Fod nær, paa Skovvang havde man kun boret henved hundrede Fod, og dør kom der Springvand.

Men den største gabende Interesse havde samlet sig om en Husmand paa Skovvang, der gav en Beskrivelse af den nye Pulveriseringsharve, som Kammerraad Sommer havde bragt med fra Wiener-Udstillingen ... Den havde ikke Tænder som en ordenlig Harve men ligesom en Række Staaltalerkener, der løb rundt som Hjul; og den, der kørte den, traskede ikke ved Siden af, saadan som man plejer van, naar man kører Harve, men han sad ovenpaa ligesom paa en Vogn. Det sidste kunde nu være meget bekvemt; – men ellers blev man snart enig om, at den nok vilde vise sig ganske ubrugelig, ligesom det meste andet af hvad Kammerraaden havde indført af nyt.

I en Stue ved Siden af blev der spillet Kort.

– Aa, dør har vi jo Interpellanten, raabte Beck ved et af Bordene. – Har man tabt Kandidaten undervejs?

– Han turde ikke træde Dirigenten for Øjnene; du viste saadan en onskabsfuld Lyst til at ringe ham for Ørene.

– Og han ynder ikke Klokkeklangen, ligesom Fanden; nej, det vød vi nok.

– Er der Ingen, der har set Per Andersen?

– Svigerpapa, nej han er her ikke. Du kan være ganske rolig. For ellers kunde det nok være, at han havde Lyst til at tage Hr. Læreren i Skole ... Naa, det er nu ligemeget. Tag den Narrehue af, saa skal du faa Amnesti for idag og en Bajer oven i Købet.

Yderdøren gik op, og ind traadte Ole Rasmussen med Sønnen Hans.

Ole var i høj Grad oppe. Han fik sig et Glas Pøns og han fik to og tre – og saa begyndte han at diske op med sine gamle Historier. Der var især en Mængde Historier om den gamle Distriktslæge Doktor Falkenstjerne, ham, der altid begyndte et Sygebesøg med den Formel: – »Hvad Satan i Helvede gaar der nu af dig, dit gamle Stabejs« eller »din unge Lemmedasker« – alt eftersom det nu kunde passe sig. F. Ex. hvordan Ole Rasmussen en Nat skulde hente ham til et Sygebesøg ude i Vindrup Overdrev, og Falkenstjerne han bandede jo noget ugudeligt, for det var jo sine stive halvtredje Mil, og regne gjorde det da ogsaa – at sige saadan ruskede. Saa kunde han ikke faa Doktorstolen spændt langt nok ned, og de maatte spænde om igen et Par Gange. Da han saa endelig

var kommen til at ligge helt ud i Vognen, raabte han: »Nu skal du, Fanden piske mig, køre ordentlig til, Ole Rasmussen,« hvortil Ole svarede: »Ja vel, Hr. Doktor, men da ikke hurtigere, end som at Doktoren kan følge med dèr bagi.«

Efter at have produceret denne Anekdote, bad Ole lille Jens Persen, om han maatte stoppe hos ham, for hans egen Tobak var sluppen op. Da han saa havde stoppet og taget et Par Drag af den stumpbidte Pibespids, blinkede han med de smaa Øjne og sagde: »Jeg stopped for hart, lille Jens,« hvorpaa han kradsede Tobakken ud i sin egen Pung og stoppede igen af den andens: —

– Ja, for jeg skulde jo dog have noget at patte paa paa Hjemvejen ogsaa, bemærkede han med et bredt Grin, ellers blev jeg sgu lige saa haardmundet som mine Bæster.

– Aa, dèr har vi jo Per Anders og Kristensen, raabte Beck; – skal I ikke have noget at drikke?

– Nej. Vi har faaet, hvad vi skulde have, svarede Mølleren.

– Naa, I har siddet henne hos Niels Spegesild?

– Ja akkurat, dèr hvor I andre ogsaa sku' væ't, sagde Per Andersen bittert, thi han nagedes af den Misundelse, som en Mand føler, naar han ser de forsømmelige more sig, medens han opfylder sin sure Pligt. Der havde hverken været synderlig lunt eller hyggeligt i det lange lolignende Rum med de simple Træborde og Bænke og den pulterkammeragtige Tribune, paa hvilken der musiceredes, naar Niels holdt Salôn.

Ved Bordet bagved dem snakkede man bestandig om Vejrliget. Det var de evindelige Landmandsjeremiader. En klagede over, at den begyndende Frost snart vilde gøre det umuligt at holde Kreturet længer ude, hvad man trængte i høj Grad til paa Grund af den slette Halm. En anden beklagede, at Frosten ikke havde været stærk nok til at dræbe Sneglene. Per Andersen sad og hørte til med et lunt Smil om sine tynde Læber. Pludselig vendte han sig om og sagde: —

– Har I aldrig hørt Historien om Præsten, der skulde mane Regn?

– Næ ... Lad os faa den, Per Anders.

– Hvad skulde han —? spurgte Provsten, der var traadt ind sammen med Pastor Krarup.

– Ja, det var saadan en svær Tørke, og saa lovede Præsten Bønderne, at han skulde mane Regn ... Men, det er at forstaa, det var saadan i gamle Dage ... og – jeg vèd nu ikke, om det kan være troligt – det maa de Lærde om —

Provsten knejsede med Hovedet og stak Maven frem, kildret ved denne Titulatur, som han følte, at Pastor Krarup lo indvendig af.

– Aa jo ... i gamle Dage ... det er meget muligt ... da gik der saa meget i Svang, da de var Katolske ... Fortæl kun videre.

– Ja, det er kun saadan som jeg har hørt det ... Naa, Bønderne de kommer da op paa Gaarden, og Præsten han gaar da ud til dem, og han siger: Naa Børnlille – ja for det var nu saadan en Maade at tale paa i gamle Dage – Naa, Børnlille, siger han, hvad vil I mig saa, ... er det Regnen? siger han. Jo, det var da Regnen. – Ja, siger han saa, nu skal jeg bede Vorherre, at han lader det regne imorgen. – Nej, raaber der saa En, imorgen skal jeg til Barsel hos Hans Jensen, saa vil jeg da nødig have Regn. – Ja, ja da, siger Præsten, – saa lad os sige Tirsdag. – Nej, raaber saa en anden, paa Tirsdag skal vi hænge Tøj ud, og saa maa vi have Tørvejr ... Naa, kort at fortælle, saa havde den ene det ene, og den anden havde det andet. – Og saa sagde Præsten: Ja, ser I nu Børnlille, naar I ikke kan blive enige, og her er dog kun Mændene fra èt Sogn, hvor kan I saa forlange, at Vorherre skal gøre alle Menneskenes Børn tilpas i hele den vide Verden.

– Det var en meget forstandig Historie den, Per Andersen, sagde Provsten med et kort Nik.

– Ja, formelig med Livsfilosofi, bemærkede Pastor Krarup.

– Aa, ja ... Det er nu ... saadan ... som man ... fortæller det, svarede Per Andersen beskedent, medens han forsøgte at faa en Svovlstik til at fænge i Asken nede i den udgaaede Pibe – —.

– Nej Jessen, raabte i det samme en høj Mand tilbage til Spillestuen, som han var i Færd med at forlade, – Jessen det er en rigtig storsnudet Herre ... Han har ikke saa meget som en af os, Fuldmægtigen, og saa er han dog meget fornemmere paa det, end som de fornemme selv.

Det var Henrik Larsen, der nylig, i en Alder af fireogtyve Aar havde arvet en af de største Gaarde i Yderslev. Trods det halvsløve Udtryk i hans regelmæssige Ansigt regnedes han for en af de smukkeste Knøse i Sognet. Han var købstadklædt.

– Aa ja, det er ikke aa nægte, sagde Ole Rasmussen. Se der er nu Greven, – det er en meget rimelig Mand aa have at gøre med. Naar man bare altid kunde gaa lige til ham.

– Ja, det er saa vist, tilføjede Hans og satte Punktum med en Spytteklat.

– Saa—aa, tvivlede Lars Persen.

Men Hjorth havde rejst sig.

– Du skulde ellers ikke tale saa rask om Jessen, Henrik Larsen. – Det er en Mand med Overbevisning – men du —

– O, ho! ... har jeg stødt Bussevennen for Hovedet? Naa du er nok ogsaa en af dem, der slaar stort paa. Du vil tilvejs, hvad? – Det skal være skrappt, saa du læser i den senere Tid ... Hun faar nok en lærd Mand —

– Har du tabt meget derinde?

– Hvad Fanden rager det dig? har jeg tabt, saa er det ikke andet, end hvad jeg kan betale ... Men hvis du tabte et Hundred Daler – ja det er sandt, det er heldigt, du har faaet den Svigerfader —

– Heldigere for mig end for dig, lader det til, svarede Hjorth skarpt og vendte ham Ryggen. —

– Nej, næste Gang der bliver Valg her, sagde Provsten i en oprømt Tone, saa vil jeg stille mig.

– Hvad siger I til det? ... Jeg skulde da tro, jeg fik nogen Stemmer for mig.

– Ja—a, det er jo ikke saa lige aa ha'e nogen Mening om, svarede Per Andersen, idet han trak paa et bredt Smil ... Men—n, at, – min Stemme, den faar De sgu'tte.

– Hvad for noget, Per Andersen? Vil De ikke give mig Deres Stemme?

– Nej da ... Næ, ser De, et er at være Provst, et andet er at være Politiker. En kan jo ikke du' til alting ... Ja, Talegaverne har Provsten, dør skal ikke mangle noget. Man kan nok mærke, naar Provsten kommer og præker, – saadan til Ordination og Kirkevielse og – det er ikke en simpel Præst ... det gaar akkurat ligesom en Tærskemaskine, det er saa vist. – Men—n, se—at—det er jo ikke alene derpaa, det kommer an. Nej, til Politiken, der skal vi have andre Folk... Men derfor kan vi jo komme lige godt ud af det sammen.

– Ja, det haaber jeg med. – Naa Farvel!

– Farvel, Hr. Provst! ... Farvel, Hr. Pastor. – —

– Jeg tror ellers ikke, Provsten syntes rigtig godt om det sidste, sagde Mølleren.

– Nej, det kan jo være mulig nok, men forresten tog han sig da rigtig pænt i det.

– Jeg maa sige, bemærkede Beck, at jeg finder det meget heldigt, at Provsten fik en over Næsen, han holder den – om jeg saa maa sige – vel langt frem, – skønt stumpet er den da ... Ja, jeg har flere Historier om Provst Sommer, der ikke er saadan rigtig – —. Der var nu f. Ex. dengang ved Besættelsen af det gode Embede i Gyvelse – —

Men Per Andersen og Mølleren vare nu enige om, at de tilstrækkelig havde faaet »varmet sig op udvendig«, hvorfor Gaardmanden klappede Hjorth paa Skuldren, trykkede de nærmeste i Haanden og forlod Selskabet med sine to Ledsagere.

Det store Gaardsrum mellem Kragerupgaards solide Længer var halvt fuld af Køretøjer, næsten lutter simple Fjervogne med et Par Agestole, hvorpaa Faareskindspelse, Kavajer og sribede Ulddækkener vare henslængte. Gennem de mange aabne Stalddøre skimtede man inde i Mørket Krydset af en Hest, viftende Haler, en hvid Sok, der stampede. Næsten alle Jagtvognene vare kørt hjem, men Provstens blev netop forspændt. Per Andersen gik over til sin kære Fuks, der stod urolig og rykkede sig tilbage i Tøjet, skrabende paa Stenene med sin blankede Hov, nappende den graa Hoppe i Nakken, gnavnende paa Stangens Lakering eller Bringkoblen, idet den krummede sin smukke, stærke Hals med den lange, gulige Manke.

Provsten, der netop havde faaet Forlæderet knappet og samlede Tøjlerne, blev meget vel tilfreds ved at se Per Andersen komme: – han skulde nok have holdt sig til en Side, dersom Fuksen havde Fejler.

– Naa, Provsten er vel tilfreds? spurgte Gaardmanden, idet han klappede den paa Halsen.

– Jo, rigtig tilfreds, Per Andersen, der har slet ikke været noget ... Aa, men nu har de jo spændt Krydslinerne forkert.

– Ja, han skulde da have Underlinen, han – han knejser da nok til det ... Nu skal jeg nok – naa din Skabhals, kan du staa rolig?

– Det er rigtignok et meget livligt Dyr, bemærkede Pastor Krarup, medens han ængstelig betragtede dens Gebærder.

– Ja – ha! vist er den saa. Den fik saamæn paa Vejen herhen det ene Ben over Skaglen.

– Saa; aa ja ... Aa, men Alderen, Hr. Provst, den kommer saamæn nok.

– Jeg synes ogsaa, den har Tendens til at blive Krybbebider, forsøgte Præsten sig.

– Næ—æh! ... det har ikke noget at sige ... Saadan noget skal jo alstille gnave i hvad det kan komme til. – Han er jo da heller kun et Barn! —

– Nej, Krybbebider, kære Krarup, hvor vil De dog hen? ... Farvel, Per Andersen! ... Naa, kom saa da ... Nej, det begynder ganske anderledes – —

Mølleren sad hos Per Andersen, og Hjorth gjorde sig det mageligt paa Bagsædet.

– Nej, det var jo saa simpelt med Foderet i Aar, saa jeg burde jo skille mig af med ham ... Man skal dog heller ikke slaa for stort paa ... Og dèr hos Provsten faar han det godt; – der er bare de lange Visitationskørsler. – Og han saå mismodig paa de halvgamle Øg, der druntede afsted og trak paa Lemmerne, afredte af Efteraarpløjningerne i den vanddrukne Markjord. —

– Ja vel blev Præsten lumpet ... Men jeg havde jo varet ham ad ... Der er ikke noget at stille op med en Pranger, Kristensen. Den ene kan man nok faa god, men den anden er der Pinedød altid Fejler ved ... Det er saadan ligefrem et Princip: naar de bare har en god, saa har de et Par ... Aa, jeg kender det, for jeg havde jo en Ven, der drev det ... Naa, ja – enhver er jo Tyv i sin Haandtering, der er jo itte noget at sige paa, – men, at – det er li'egodt ikke saa behageligt for den, der bli'er lumpet. —

Hjorth tændte en Cigar og lænede sig tilbage i Agestolen. Den politiske Hue var god til Rejsebrug, han kunde bekvemt slaa Kraven op om Ørene.

Himlen var blæst ren, og Aftenrøden opløste sig i en rolig Farvedød. Nede i den sartgrønne Mellemtone straaledede Venus; oppe i det tætte Dunkelblaa anede man Stjærnerne. Chaussèen strakte sig lige ud, mellem Dobbelttraden af de kullede Popler, med en Smule Aftenlys i Pytterne og de vaade Hjulspor. Telegrafstængerne snurrede med en lang, hendirrende Tone. Nu og da brægede en Flok Faar, og en Hund glammede pludselig op, langt borte. Paa den flade, halvmørke Jord begyndte Lysene at blinke frem rundt om.

Tusmørket i det store Rum, Trætheden efter en hel Dags Færden i fri Luft, den ensformige Travtakt og Hjulrullen og den sagte Skumplen i Sædet, – alt virkede behagelig slappende paa ham, og han hengav sig til vage Drømmerier ... Hans politiske Parti havde lidt et Nederlag, men det forstemte ham ikke. Han følte sig som en lykkelig Mand, – eller dog næsten lykkelig.

III.

Niels Christian Hjorth var Nordslesviger.

Hans Faders Gaard laa i Vonsbæk og naade med sine heggede Marker næsten op til Præsteskovens, hvis yderste Kæmpebøge spejle sig i Haderslev Fjord, der her bugter sig rolig frem mellem Skove og Brinker, som en stor Flod. Jordene var gode, og den store Frugthave gav altid et betydeligt Tillæg til Indtægten; Faderen havde som ung lidt efter lidt bygget det hele om, og den smukke store Beboelselænge, med sin høje Kvist midt paa, kunde ved Solbjærgs Lag straae langt ud med sine mange udbuede Ruder, ligesom med et Guldsmit af Velstand. Eller man kunde undertiden om Natten langt borte fra se den i et tindrende Festskrud, med Lys i alle Vinduer, baade den lange Række forneden og Kvistruderne foroven, ligesom et Halvkors af Stjærner, der var faldet ned paa Bakken foran den sortbølgende Skovkending – saaledes som Hjorth nu syntes han saå den, medens han med sin Svigerfader kørte hjem til Yderslev, og Lysene tændtes rundt om; – og især hvis det var efter fireogtrede, saa kunde man være sikker paa, naar man kom nærmere, at høre den ene Fædrelandssang tage fat hvor den anden slap med sit sidste Vers, og den, der da traadte indenfor med en dansk Hilsen, han vilde faa mange kraftige Haandtryk og komme til at drikke Skaaler paa Genforeningen, til hans Hjerne var ør af Punsch og Kaffeknægte.

For Jørgen Hjorth var en dansk Mand, dansk lige ind i Hjerterødderne og ud i Neglerødderne. Han kunde helt forivre sig, naar han kom op at toppes med Smeden, der i Mands Minde havde været den eneste tysksindede Mand i Vonsbæk, det danske af alle Sognene i Nordslesvig, det man først og fremmest gjorde Regning paa: – var det en Adresse, en Indsamling i patriotisk Øjemed, en politisk Demonstration af hvilken som helst Art – Vonsbækkerne, det var de sikre Mænd, det vidste man, og det vidste de selv med en usigelig Stolthed. Han kunde som sagt forivre sig, men ellers var Jørgen Hjorth en rolig Mand. Han var som Racen i det Hele er: i det ydre stor, stærkt bygget, lidt knokkelfør, i det indre tavs, støt, af en lukket Selvstændighed, en Mand, som man tager, hvor man sætter ham. Der var et fast Drag om hans Mund; han var af dem, der i ingen Betydning af Ordet »gi'er sig«. Men Konen, lille og temmelig fed, var let bevægelig baade til Latter og Graad, aabenhjærtig og aabenmundet, med en udpræget Lyst til at sige imod og smaadrille.

Det kunde ikke være andet, end at en Mand som Hjorth maatte nyde stor Anseelse baade i og udenfor Sognet og faa adskillige Tillidshverv betroet: han var Formand i Sogneraadet, Medlem af Bestyrelsen for Sparekassen for Haderslevs Omegn og med i Dyrskue-Komitèen. Paa Dyrskuets aarlige Fest sad han ved den fine Ende af det hesteskoformede Bord i »Harmoniens« dannebrogssmykkede Festsal; men han holdt ingen Tale.

Det er en Selvfølge, at Jørgen Hjorth og hans Kone vare med ved Slesvigernes Besøg i København baade i enogtrede og i femogtrede. Siden den Tid var det de urustelige Minder fra disse Septemberdage, der altid i højtidelige Øjeblikke hentedes frem fra Hjerneboksen som et kostbart Familie-Service og pudsedes op til hele deres gyldne nationale Festglans, der fyldte Medlemmerne med en adelig Stolthed: – der var alle de andægtig blottede, bøjede Hoveder, i det højtidelige Halvmørke, rundt om Frederik den syvendes guldkransede Egekiste, under Domkirkens mægtige Hvælvinger, der syntes at skælve, medens den fantaserende Organists slesvigske Begejstring opsendte bredtonede Hymner til Hærskarernes Gud og atter druknede Tyskerne ligesom Pharaos Hær i de sølvskummende Bølger, der væltede sig under Orgelpibernes Storm: – der var Tivoli-Aftenen med den prægtig illuminerede Basar, som et Slot af Ædelstene, og med det urolige Fakkellys ind under den hvidgule Rand af sitrende Bladmasser og henover den bølgende Menneskevimmel, der overdøvede Orkestrets Instrumenter, idet alle som en istemte Fædrelandssangene; – der var først og sidst selve Festdagen ved den slesvigske Sten, under den solskyede Septemberhimmel, med det kølige Lys over brunlige bredkuplede Bøge, gulladne Græsølger og Sundets mørkeblaa Strimmel, med det endeløse Pilgrimstog, de vajende Dannebrogspaner, Talerne og Sangene, – og om Aftenen det lejragtige

Gildelag, som havde et Offermaaltids glade Højtidelighed, og hvor Rusen var hellig under de mørke Bøgekroner, hvorover Stjærnerne tændtes, – og saa ud paa Morgen den syngende Hjemkørsel paa Kapervognene langsmed det blanke Sund, der hvidnedes i et dæmrende Gry.

Det var denne Billedrække, der sysselsatte den femtenaarige Drengs Fantasi. Denne Tids Navne, Navne som Orla Lehmann, Clausen, Ploug, havde for ham den Klang, hvormed Helgennavne kildre Abatens Øre; – og han saa disse Mænd busteagtig, som overnaturlige Hoveder, under en Tronhimmel af Dannebrogspaner, over Guirlander af Bøgegrene. Saaledes var han fra Hjemmet af højre og nationalliberal, uden at vide det. Thi det varede endnu længe, inden han fik Færten af, at der ogsaa var andre, ja ganske modsatte Meninger og Stemninger overfor disse Mænd og disse Idèer, at der kunde rettes Kritik, ja endogsaa rejses Anklage mod dem og fældes Dom over dem. Og da han fik det at vide, kunde han møde disse kætterske Vaaben, usaarliggjort ved den sejge Haardhudethed, som bestandige, ubrudte Barndomsindtryk fremhærde just i et bøjeligt Sind, og sikret mod at lokkes ud paa vildsomme Stier fra den fædrene Kongevej ved disse Patent-Skyklapper, som Nationalbevidstheden næst efter Religiøsitet er aller dygtigst til at binde om Panden paa dem, hos hvem den bliver en herskende, tyrannisk Følelse.

Gaarden i Vonsbæk hørte til de større; den var paa 130 Tdr. Land. Men Niels Christian var den tredje yngste af en temmelig betydelig Børneflokk, saa det gav sig af sig selv, at han ikke fik nogen Gaard, hvis han da ikke giftede sig den til. Gaarden maatte for enhver Pris ikke deles; – alle de rede Penge og lidt til var gaaet med til Faderens Byggeforetagender, saa at det ikke blev stort, der kunde udbetales til de yngre Søskende, og endda vilde Jens, der arvede Gaarden, ikke komme til at sidde overdrevent godt i det. Men han hjalp sig nu med et gammelt Husraad: – han ægtede en rig Gaardmandsdatter, som han havde danset med i »Harmonien« ved Dyrskuets, rigtig en flot Pige af dem nordfra, der stillede i Silkekjole og med kunstige Blomster.

Niels Christian havde altid været skrap til Bogen, og saa blev det da bestemt, at han skulde læse til Skolelærer. Fik han saa ikke Gaarden, saa havde han dog den Fordel fremfor Jens, at han blev sin egen Konges Undersaat og Embedsmand og slap for at komme under den prøjsiske Korporalstok.

Da han var sexten Aar, kom han saa paa Seminariet, og man valgte et, hvor en Slesviger var Forstander. Det laa kun en lille halv Mil fra Yderslev, og han fik Logis og Kost hos Per Andersen.

Det var slet ikke det, han forstod ved en god Bondegaard. Et Værelse, der var saa lavt, at man frygtede for at støde Panden mod Tværbjælkerne, sparsomt oplyst gennem de smaa, skæve, tilsmudsede Ruder med en sjattet sirtses Gardin-Kappe, en simpel, lang Træbænk langs Væggen under Vinduet, foran den et umalet, tilfædet Fyrretræsbord og saa nok en Træbænk, henne i det altid halvmørke Hjørne en stor Seng med en uhyre blaadigtens Dyne – ligesom stoppet til Sadel for en Mare – og i det andet Hjørne en brunrød Kiste, – det var Skuepladsen for Familiens Færden, for saa vidt den ikke foregik i Køkken, Kælder, Stald eller Mark. Noget i Retning af hvad man plejer at kalde Møbler fandtes kun, i en mager og forkrøblet Tilstand, i det lille firkantede Værelse, hvor Per Andersen modtog disse mere standsmæssige Gæster, hvem han trakterede med en Bajer og en sort Cigar. Men hvor var den egentlige Storstue henne? Hvor var den med sin lange krølhaarsstoppede, damaskbetrukne Familiesofa, med Mahognibordet, med de tulipanblussende Lænestole og perlesyede Fløjelspuder tittende koket frem gennem Aabningerne i de hvide Antimakasser, med sin Duft af Lavendler og Ovnlak, med sine Slagscene- og Helte-Lithografier paa det blomstrede Tapetpapir, og med sit Klaver, paa hvis gulnede Taster Datteren i det tarveligste Tilfælde kunde spille »den tapre Landsoldat« og »Paaskeklokken kimer« med èn Finger? —

En Datter var der imidlertid, skønt hun ikke kunde udføre disse musikalske Kunststykker. Hun var temmelig høj og slank, endnu ikke fuldt udviklet, og havde et lille brunet Hoved, med store vandblaa Øjne, der ikke laa dybt nok, en lille sluttet Mund, og uden den hos Landets Døtre sædvanlige Opstoppennæse, der syntes at ville give Betragteren et Indkig i Hjærnen, og som var Hjorths Aversion. Hendes ufærdige Bevægelser havde, naar hun blev livlig, den godlidende kejtede Ynde, som er det bedaarende hos en halvvoxen Hundehvalp. – Da Hjorth havde bôt et Par Maaneder

hos dem, begyndte hun at gaa til Læsning. Ofte, naar han efter at være kommen hjem fra Seminariet sent paa Eftermiddagen, havde faaet Maden i sig, og træt satte sig til at læse sit Pensum af Judas og Israels Konge-Historie, bankede det næsten uørlig paa Døren, og efter hans gentagne »Kom ind!« smallede Kristine sig paa Hosesokker gennem en beskeden Dørsprække ind i det lille Kammer. Hun sku' da hilse fra Mo'er ... og be'e Hr. Hjorth ... om han itte vilde lægge noget yd ... for hende ... i Lærebogen ... for ... hun ku' da'tte ... sæl ... hitte yd ... a' 'et. – Saa begyndte han da, idet han lænede sig tilbage i Stolen, et naivt, pedantisk Foredrag, som udførligere gentog en eller anden frygtelig Forklaring af Luthers Katekismus, medens hun, siddende yderst paa Hjørnet af en trevlet Rørstol, krammede og drejede Spidsen af sit Forklæde til en Snegl, udstødte et fortvivlet »jou«, og stirrede paa den underlige urolige Skygge, som hans Hoved satte paa den kalkede Væg, medens Tanen paa Tællelyset krummede sig og den osende Flamme slog op, – indtil hun tog Mod til sig og snød det med Fingrene. – Efter at have udskudt sit sidste »jou« og mumlet et »mange Tak«, listede hun atter lydløst ud af Døren, stak sine Fødder i Træskoene og traskede bort, idet hun plaprede: »Vand gør det vistnok ikke men Guds Ord, som er nede i Vandet og Troen, som forlader dette Guds Ord i Vandet. Thi uden Guds Ord er Vandet blaadt Vand, det er ... det er ...« Og stakkels Kristine standsede ganske ør i Hovedet og tænkte fortvivlet paa den næste Dag, der var en af dem, paa hvilke den pligtivrige Pastor Krarup bragte Katekismus-Guden sit to-Gange-ugentlige Børneoffer, idet han kedede Konfirmanderne ihjel gennem tre stive Klokketimer.

Per Andersens Kone, Ane, var svagelig og from. Omtrent hvert andet Aar rejste hun til København for at konsulere en Læge, hvem hun dyrkede med en overtroisk Beundring, skønt han var temmelig ung, skønt han var Jøde, skønt han næsten ingen Recepter skrev (hvilket i Begyndelsen gjorde hende mistroisk), og skønt hun derved paadrog sig Distriktslægens, den gamle Doktor Falkenstjærnes, Had og udfordrede hans skrækkeligste Eder. Hun var en af de faa, der ikke blot stillede i Kirken paa Omgang med Husbonden, Karlen og Drengen for at holde Gaarden repræsenteret. Hjemme var hun temmelig stille og ofte lidt klynkende. Hun holdt af at læse og elskede Blomster, som hun havde fyldt Vinduerne med. Hjorth snakkede kun sjælden med hende.

Heller ikke med Per Andersen havde han meget at gøre. Det var ikke nogen ordsløs Mand, og han følte ingen Trang til at give sig synderlig af med et sextenaars Flødeskæg. Hjorth, paa sin Side, kom snart til at se dybt ned paa Egnens Beboere i det Hele, som paa Folk, der vare blottede for højere Interesser. Han kom jo fra en Egn, hvor Storpolitiken og Nationalfølelsen, der ligesom hyppig beskaarne Træer havde faaet en kunstig Frodighed, bestandig holdt Sindene smykkede i en højtidsfuld Sørgedragt, og han forstod ikke, at saaledes kunde det ikke være overalt, at der maatte være andre Steder, hvor Sjælene næsten aldrig afførte sig deres Arbejdskittel. Naar han saa en Gang imellem kom med til et Gilde, var det næppe nok, at Kongens og gamle Danmarks Skaal blev drukket, end sige at Samtalerne bestandig kredsede om det store Spørgsmaal; flove Anekdoter, mer eller mindre smudsige Historier, smaa Vitser, skaarne over samme plumpe Læst, og saa Kortene – det var deres Festlighed. – Og det gik ikke højere, naar han hørte dem snakke paa Tomands-Haand. Naar Per Andersen fik en af de »gode Mænd« ind i det Allerhelligste, hvis Væg var smykket af et Lithografi forestillende Frederik den syvende paa Castrum doloris, omgiven af Kandelabre, der lignede en Allè af Bomuldstræer, naar Gæsten var bleven klemt ind i det haarde Sofahjørne og havde faaet skænket sin Bajer op med Topskum, og naar man havde tændt en af hine sorte Cigarer, som paa Kasselaagets Inderside fremstilledes som hørende til den fortrinlige Kvalitet, der ryges af en ung Mand i meget vide Lærredsklæder og med en uhyre Panamahat, hvilken unge Mand i et overnaturligt Blad bares af fire magre Negre gennem en Urskov, i hvis fjerede Kroner de massive Røgskyer forvildede sig – ja, naar disse højtidelige Forberedelser var trufne: – saa var det Spring i Rugen, Kastningstilfælde blandt Køerne, Kapitelstaxten, som Præsten havde sat tolv Skilling for højt. – I Slesvig snakkede man naturligvis ogsaa om Rugen, Kvæget og Kapitelstaxten, men det var, som om der bestandig underforstodes noget andet, som om en frimureragtig Understrøm i Talen bar de smaa Uheld og Savn frem som Symbol paa den store Ulykke og det hjærtenagende Savn. Det kunde undertiden forekomme

En, som lyttede man til et Par Sammensvornes Kragemaal, hvori uskyldige dagligdags Ord skjuler en farlig Hemmelighed. Og naar de saa efter en Samtale om Foldighed og Høslæt gav hinanden Haanden, saa var det, som tog de hinanden tavst i Ed paa at bevare Hemmeligheden og leve for Sagen.

Engang imellem kunde det vel hælde, at Samtalen gled over paa Politik. Men det var kun sjælden, for i de Aar var der ikke megen Grøde i den Retning. Og naar det skete, saa forekom først det Hele den slesvigske Yngling rigtig smaaligt og usselt, et latterligt Fedteri af Splid og Partikævl, for saa vidt som han da overhovedet kunde faa nogen Mening ud af det, hvilket ikke altid var Tilfældet. Og Politiken – det var dog det samme Felt, som man levede paa derovre: – det var den samme Jordbund, som dør havde avlet en søjlestammet, kuppelkronet Bøgeskov, hvor Hævnens Ørne byggede Reder, og som her dækkedes af lavstammede Purrer, fulde af hæse Krager! – Hvad var det saa for et Folk?

Og dog var det jo dette Folk, som de sukkede efter at genforenes med. Jo lettere derfor hans Foragt hævdede sig over denne Landbefolkning, der omgav ham, desto lødigere maatte han som Modvægt gøre sin andagtsfulde Vurdering af det danske Folks Intelligens, der saa meget mere var en Genstand for mythedannende Tro, som han aldrig selv var stødt paa den, – hint Parti af Folket, der herskede ifølge sit frie, dannelsesskærpede Syn, sin idèbaarne Vilje, sin kamp-rede Patriotisme, – de Mænd, der vare gaaet foran i den uforglemmelige Kamp for Sønderjylland, som havde holdt de malmfulde Taler og digtet de kimende Sange, men hvem han nu saå blive betragtede som lydende Malme og klingende Bjælder af alle disse rundt om ham. Det undrede ham ikke; thi hvilket Samkvem, hvilken Forstaaelse kunde der være mellem disse og hine? Det var nu engang Naturens Orden, at de til Jordklumpen klæbende skævede til dem, hvis Isser syntes at støde mod Stjærnerne.

Undertiden kunde det dog falde ham ind at stige ned til Dalsumpens Kvækken fra sin Foragts tavse Tinde.

En Dag, da han havde hørt Per Andersen sammen med en Ven inde i det møbelholdige Løn-kammer støbe politiske Kander med Stiftstidendens Leder som Potteskive, – spurgte han sin Vært, hvor det kunde være, at det var saa slemt at være nationalliberal, da det var godt baade at være national og at være liberal. Dette var en logisk Vanskelighed, som Per Andersen ikke før havde klaret sig, men han søgte ikke at skulke fra den. Medens han dejtgyggede en Cigarstump, som han havde tilbage fra Besøget, indrømmede han: »Jou, – det er meget rigtigt ... det er for saa vidt ikke aa nægte ... Vi vil jo alle være nationale og ikke Tyskere og Papister og saadan noget... Og naar jeg siger om Kammerraaden, at det er en liberal Mand, saa er det jo da heller kun for at rose Manden.« Nu mente Hjorth at have vundet Spillet og vilde slutte, at det var udmærket, naar man var begge Dele. Men Per Andersen afbrød ham: »Ja, saadan at forstaa, hver for sig ... Men—n se, at – det er med nationalliberal ligesom med Lejesæd ... Et Leje, det er jo en god Ting, naar man har sjovent sig træt; – og Sæden, den er jo da Guds fornemste Gave, som vi lever af ... Men – tilsammen er det sgu noget forbandet Kram; vi har altfor meget af det iaar.« – Og da Hjorth saa trængte ind paa ham for at faa at vide, hvilke Forbrydelser de Nationalliberale da havde begaaet, blev han maalløs ved at høre, at de blandt andet var Skyld i, at vi havde mistet Hertugdømmerne.

Fra det Øjeblik af betragtede han Per Andersen saa noget nær som smaa fjollet.

Undervisningen paa Seminariet optog tyrannisk næsten hvert Minut af hans Tid, uden i Virkeligheden at udfylde noget af hans aandelige Liv. Der var en Uendelighed af Regning, med Opgaver om sindrige Vandringsmænd, der paa forskellig Tid begav sig paa Vej fra forskellige Steder og gik i forskellig Retning med forskellig Hastighed, og som nu stillede den ublu Fordring til Niels Christian Hjorth at faa at vide, hvor langt de ved denne umotiverede Fremgangsmaade vare blevne fjærnede fra hinanden; – der var en dræbende Masse Religion: Lærebog med Forklaringer til Forklaringerne og Skriftsteder nok, til at en Østerlænder kunde have bedækket Mure og Vægge i en hel By dermed, Udenadslæsning af hele Evangelier med forkerte Parallelsteder til de andre, og Bibelhistorie i Detailler indtil de allermindste Profeters tvivlsomme Levetid – der var lidt Geografi og Historie, saa vidt mulig aftørret til Kalendre af Bynavne og Aarstal, hist og her oplivet af Anekdoter, der hang som Kødrevler paa et Skelet, – og saa var der endelig, til opmuntrende Tumleplads for den

frie nordiske Aand, nogle Eddamyther, der udlagdes moralsk og kristeligt, eller en ligeledes moralsk og kristelig Saga om en eller anden gammel juridisk Trætte om en Stenlod paa Island, som endte med at den, der havde Uret, brændte Huset ned over sin Kontrapart, eller med en Tvekamp, hvori den overvundne, idet han bandt de udhængende Tarme op, beviste sin ophøjede Foragt for Liv og Evighed ved at anvende sine sidste kostbare Øjeblikke til at deklamere et Par fuldstændig meningsløse Vers, uden Rythme, og hvis Ord vare rystede sammen Hulter til Bulter, som Lotterinumre i en Pose. – Udenfor den bestemte Tid var der frivillig Undervisning i Musik, men denne Kunst havde slet ingen Tiltrækning for ham, og han lærte kun det aller nødtørftigste, at klimpre lidt efter Noder paa en gammel Violin, saa at han med Besværlighed kunde lære sig en ny Salmemelodi. – En Smule dansk Literaturhistorie og Anthologi var det eneste lysende Punkt, men det belystes af en vindtør Person, som interesserede sig mere for, om man burde skrive Skæbne med j og med e eller æ, end for Literaturens bestemmende Strømninger, som helst nøjedes med at paaklistre Forfatteren de interessante Etiketter »ophøjet Fantasi«, »uudtømmelig Humor«, »ædel Melankoli« o. s. v., og som trak sine Elever om ved Næsen i det gyselige Uføre hinsides Holberg, medens han aldrig naade til at overskride Oehlsenschläger. Det væsentlige blivende Udbytte af denne Undervisning var for Hjorths Vedkommende senere i Livet en Erindring om, at den første danske Avis paa Kristian den femtes Tid blev skrevet paa Vers af en Person, hvis Navn han havde glemt.

Han søgte at holde sig skadesløs for Seminariets Kedelighed ved allehaande Smaaspilopper, til hvilke han var den dristigste og mest opfindsomme af Disciplene. Især frygtede alle Lærerne hans nærgaaende Interpellationer; og Religionslæreren, der i sin Tid vilde have været Præst, og hvis i Forvejen lidt svage Hjerne var bleven helt forstumlet ved mislykket Nippedrik af Theologiens gamle Vin, – ham løb det ganske koldt ned ad Ryggen, naar Hjorth begyndte paa disse spidsfindige Krydspørgsmaal, hvori der syntes at spire en vordende Dogmatiker eller Skeptiker – hvilken af Delene var det endnu vanskeligt at have nogen Mening om.

Det var derfor heldigt for ham, at det allerede var i hans første Læreaar, at Kristine søgte Bistand hos ham mod Lærebogens Ubegribelighed. Senere vilde han have været mindre redbon til at give hende Forklaringer, som ingen af dem forstod, og han vilde ikke have vakt hos hende denne ydmyge Ærefrygt, som en dunkel Sikkerhed altid vækker hos en svag Aand, hvem den træder myndig imøde.

Efterhaanden blev hun den eneste, han havde noget synderligt at gøre med, den eneste, i hvis Selskab han havde Lyst til at sladre en halv Times Tid hen, enten det nu var paa Marken, medens hun malkede, eller i Køkkenet, naar hun skurede Gryder. Det var mest Sognets unge Piger og Knøse, der maatte holde for; – han var jo selv af dem, der i al Godmodighed ikke skaanede, og naar han havde faaet hende lidt paa Gled, kom der ogsaa ud af den lille, sluttede Mund Bemærkninger, der viste, at hun havde et skarpt Blik. Eller ogsaa fortalte han hende om sin Hjemstavn, om Naturen og Menneskene, Gaardens Indretning, Krigen og den patriotiske Løftelse, hvilket hun altsammen lod til at finde saare smukt. Men naar det havde varet ved henimod en halv Times Tid, døde Samtalen hen, han kedede sig saa smaat og gik, skønt modstræbende. Efterhaanden begyndte han dog ogsaa at finde Behag i disse enkelte dovne Ytringer, afbrudte af længere Pavser med Mælkestraalens sprøjtende Strippen i Pjæsen eller Skureviskens Skraben over Lerglasuren og Kobberet. Saa laa han paa Ryggen i Græsset eller sad paa Disken, betragtede hendes kraftige Arm i Arbejdet, naar Albueleddet spændte sig ganske blankt, og de fine Dunhaar gnistrede i Sollyset. Og naar hun løftede op, beundrede han hendes Smalben, som han havde Lyst til at gribe om. Hun var nu voxet til sine Bevægelser, og hendes Magerhed havde rundet sig til en harmonisk smækker Figur.

Der var et Sted bag i en Udkrog af Haven ved en halvaaben Læde, der hang ubevægelig paa sine rustne Hængsler, og hvis raadnende Lægter havde boret sig ned i Jorden. Midt i et Vildnis af Stikkelsbær- og Ribbuske, som Hønsene puslede om imellem, stod en gammel Brønd, hvis Vippe tang oppe over de frønnede Krægers bladfattige Kroner bøjede sig under Kampestenens Vægt. Paa saadan en rigtig lun Sommerdag, naar Solen fra en skyløs Himmel brændte ned over den tyndtskyggede Have og syntes at tænde Kalken paa Huslængen, der overalt lyste gennem Løvet, da

var det en Nydelse at bære hendes Spand herhen, hvor midt i den vellystige bagende Hede, fuld af Sommerfuglevinger og Bisummen, en frisk Kølighed sivede op mellem de altid fugtige, mostykke Sten og aandede ud gennem de gabende, lavspættede Brøndbrætter. Medens hun bøjede sig frem for at lade Spanden gaa ned og med et kraftigt Klask dukke under i det dybt blinkende Vand, var hun, selv om hun havde villet, ude af Stand til at værgе sig mod hans Arm, der lagde sig om hendes Midje; – og naar saa Spanden skulde trækkes op, var det fristende at hjælpe til og i Forvirringen fæstne sin Haand om hendes, der var stor og velformet, medens han saa hendes leende Ansigt nærme sig der nede fra det fugtige Mørke vuggende paa Vandspejlet i den dinglende Spand. – —

Kort efter at han som »meget duelig« havde bestaaet sin Afgangsexamen ved Seminariet, fik han Plads som Hjælpelærer ved en fynsk Landsbyskole. »Men De kommer vel nok igen over til os, Hjorth?« sagde Kristine Aftenen før Afrejsen. – »Ja, det haaber jeg da,« svarede han; »det er vel ikke en Afsked saadan for Evigheden.« – »Ja, for der er jo nu Hansen, ... han kan vel ikke holde ud saa meget længe endnu ... og saa kunde jo Fader nok ... i Sogneraadet ... hvis De da havde Lyst til at bo her.« – Denne trofaste Fremtidsplan smigrede ham meget, skønt han ikke fæstede synderlig Lid til den. Ved Afskeden var Kristines Øjne rødkantede, og han var ogsaa noget beklemt ved at sige Farvel.

Den gamle Lærer, hvis Medhjælper han var bleven, var en affældig Stakling, som, meget snavset, med pjusket langt Haar og Skæg, i ukendeligt Linned og en trevlet Frakke, sjokkede om i udtraadte Morgensko, pattende paa en forstoppet, stumpbidt Pibe, hvis Porcelæns Hoved og Svampedaase fra Tid til anden faldt ned i Snoren og øste deres Indhold ud over hans af Tidens Omskiftelser manglefarvede Buxer. Han var næsten ganske sløv og aldeles ude af Stand til at lære Nogen noget, saa at hele Herset med en ganske uvidende Skoleungdom tilfaldt Hjorth. Kun et Arbejde havde den gamle Petersen forbeholdt sig selv at nysle med; det var Expeditionen af Breve og Aviser, thi Skolen var Sognets Brevsamlingssted. Varetagelsen af dette vigtige Hverv optog en stor Del af hans Dag. Tiden indtil Middag var ikke for rigelig til Pakningen af Posttasken, der maatte hænges ud paa Ledstolpen ved Landevejen en halv Time før Tiden, hvilken resterende halve Time saa tilbragtes med at gaa frem og tilbage til Byens Udkant og kigge ud ad den snorlige Vej efter Vognen, der aldrig syntes at ville komme. Naar saa Posttaskerne var byttede og de krumbenede Krikker havde sat den klodsede, gamle Karet i en haabløs Bevægelse, – saa var det Ordningen af Aviserne, som toges ud af den sorte, sprukne Lædertaske, og hvis Indhold burde underkastes en flygtig Undersøgelse af hans Hornbriller, og den interessante, men vanskelige Sortering af Lærredssækkens Indhold: Brevene og Postanvisninger, hvilke sidste var hans stadige Kilde til Sorg, da han aldrig kunde komme ud af at regne og give igen, men blev ved at staa og vrøvle og klynke over det uhyre Ansvar, der var lagt paa hans Skuldre, indtil en arrig Stemme inde fra det andet Værelse, hvortil Døren stod aaben, gav ham en skarp Ansporing. Det var hans værdige Mage, der næsten altid laa begravet under en uhyre Dyne, skønt hun ikke fejlede andet end en perennerende Gnavenhed. Saaledes var hun mindst ubehagelig. Naar hun viste sig i opstaaet Skikkelse, var hun dobbelt gnaven over dette Offer og endnu mere snavset og sjusket end Manden, og udbredte en Parfume af gammel indelukket Sovekammerluft.

I disse uhyggelige Omgivelser, som han saa vidt mulig isolerede sig fra, grøde Savnet frodig op. Han lærte i disse ensomme Timer, hvor meget han var kommen til at holde af Kristine, hvorledes hendes Selskab var bleven den fordringsfuldeste af hans daglige Vaner; og han undrede sig over, at han saa let havde kunnet skille sig fra hende. De fyrige fynske Piger kunde spare deres indbydende Blikke og tilladende Smil til den kønne, unge Lærer. Han spøjede gjerne en Aften bort med dem, men det var den stille, noget træge Sjællænderinde, der holdt hans Tanker med Selskab i disse betydningsfulde Minutter, da de søgte en sikker og dyb Ankerplads, inden de lade sig hvirvle rorløse bort af Drømmenes lunefulde Bølger. Og naar han i et ensomt Drømmeri digtede sig ind i en lille naiv Kærligheds Dialog, saa sang den anden Stemme ikke i det opskræmmede Ømaal, men drævede lidt paa det flade Sydsjællandske.

Nogen Omgang fik han dog snart med Præsten, hvis Have grænsede op til Skolens. Pastor Lindekær var en lærd Theolog; ved Siden af sit Studerekammer havde han en rigtig Biblioteksstue.

Den høje, duknakkede Mand, hvis behagelige Ansigt havde faaet noget af Pergamentbindenes blege Glans, lagde gjerne sine Kommentarer til Side for at tale med Hjorth. Han fandt noget distingveret ved den nye Lærer, hvis Væsen var let og utvungent, snarest som en Students, uberørt af Seminaristernes sædvanlige ubehjælpsomme Stivhed. Men han var ogsaa en velsæt Gæst i det mindre stille Familie-Paulun, – enten det nu var den store vinterlige Dagligstue med Lyset fra Brændeilden i den firkantede, blomstersnirklede Kakkellovn spillende let hen over det grønne skotske Gulvtæppe, med det aabentstaaende Klaver, med Rafaels Kartoner paa Væggene og den store gyldenkædede Hængelampe over Mahognibordet, og med tungtfoldede Gardiner langs Vinduerne, der havde en Krystalkant af Is, og gennem hvilke Gaarden indstraalede sit grelle Snelys, – eller ogsaa det var den mindre, lyse Havestue med de aabentstaaende Glasdøre ud til store, sødtduftende Linde, der kuplede sig, fulde af Fuglekvidder, højt op over Taget, overskyggende en stor Siddeplads, hvor Hus og Have ligesom gik i et. Naar han indfandt sig her, – helst paa den Tid, da Dugen var bredt til Eftermiddagskaffen, og den messingstraalende Samovar sendte sine Dampskyer ud —, saa var han sikker paa en hjertelig Modtagelse af den lille Præstekone med det lysende og varmende Smil, som blottede hendes smukke Tænder, og med den Smule norsk Akcent og de uvante Udtryk, der klædte hende saa henrivende og syntes at gøre hende dobbelt venlig, idet hun hyppig tilkastede ham sit »kære«, ledsaget af en Opfordring som: »vær saa snil at række mig Sukkeret«, eller kortere: »Tak for lidt Fløde«, medens hun stillede med Kaffetøjet, omringet af sin Børneflokk, hvoraf den ældste Datter snart skulde gaa til Præsten, medens den yngste, der ifølge Navnet maatte høre til Hankønnet, blev baaret ind af Ammen.

Undertiden kom religiøse eller halvtheologiske Emner paa Bane mellem ham og den lærde Pastor Lindekær. Og da Hjorth engang havde vovet sig til at ytre nogle Skrupler angaaende Rigtigheden af Biblens Skabelseshistorie, laante Præsten ham en Oversættelse af Godets Foredrag. Saa studerede han trolig denne overfladiske Franskmand, som lige uforstaaende overfor Oldtidens barnlige Fantasio og Nutidens mandige Forskerviden søger at slaa Bro mellem begge, – og han følte sig beroliget derved.

I det hele skærpede denne Omgang hans Videbegærlighed. Han syntes sig selv saa udannet og langt tilbage. Kun at kunne èt Sprog forekom ham nu næsten en Skam. Og da de lange Vinteraftener gav ham længer Arbejdstid, begyndte han møjsommeligt at lære sig selv Tysk efter Præstens Anvisning.

Saaledes levede han i Øjeblikket ret behageligt, trods sit nærmeste uappetitlige Selskab, ved Hjælp af nyt Bekendtskab og meget Arbejde. Han slugte Maaltiderne med en indre Grimace og lukkede sig saa strax inde i sit simple, men ordenlige Værelse, hvor Bøgerne ventede ham paa Bordet; – og fra sine Besøg i Præstegaarden medbragte han en duftende Sky af Luften fra et hyggeligt og efter hans Begreber næsten rigt Familjehjem, der fyldte hans Kammer for nogen Tid, og som ogsaa tildels beskærmede ham mod den mindre renlige Lugt i Petersens Daglig- og Spisestue. – Men sin største Tilfredshed havde han af Skolen, der fra en frygtelig Forsømmelighedstilstand efterhaanden gik bemærkelig frem, saa at Præsten efter den aarlige Examen kunde bevidne ham sin særdeles Tilfredshed.

Ogsaa for Fremtiden var hans Udsigt gunstig. Den gamle Petersen kunde umulig synderlig længe holde sig paa den Plads, som han aldrig havde udfyldt, og naar han afskedigedes i Kongens eller Dødens Naade, henholdsvis med eller uden Pension, saa var der al Sandsynlighed for, at Hjorth vilde blive hans Efterfølger, da han understøttedes af Præsten og var kendt af Sogneraadet som en dygtig Lærer. Det galdt blot om at holde ud nogle Aar paa Posten, saa vilde han i en ung Alder faa et forholdsvis godt Embede med et nyt, rummeligt Hus, en frugtrig Have og en stor Lod fed Jord, – et Embede, der magelig kunde føde sin Mand og hans Kone med, ja endogsaa et begrænset Antal Børn.

Ved denne Udsigt havde Hjorth altsaa slaaet sig til Ro. Men saa læste han en Dag i Stifts-Tidenden, at Lærer Hansen af Yderslev i Sjælland var død og Embedet opslaaet vakant ... Herregud! var han nu færdig! Han kunde ikke tilbageholde et Smil, idet han lyslevende så for sig denne komiske

Størrelse med det forbavsede Ansigt, den smalskødede, kortærmede Kjole og de ubegribelig snevre sorte Benklæder, der saå ud til at maatte trækkes paa vaade, ligesom Hestgardens. Han saå disse Ben skridte op ad Kirkegulvet og hørte ham af sine Lungers fulde Kraft falsk istemme Offersalmen »Med høj og festlig Jubelklang«. Saa begyndte den støvletunge, tavse Vrimlen fra Stolene ud i Midtergangen, og blandt de forreste var Per Andersens spinkle Skikkelse med den ragede, lidt forskaarne Hage over det sorte Halsbind og det tynde, graasprængte Haar vandkæmmet over Issen; men yderst i en af Stolene paa Kvindesiden saå han Konens sygelige Ansigt med et sødligt Træk om Munden og ved Siden af Kristines i smuk ubevægelig Ligealdighed, pyntet af den nye Straahat ... Det faldt ham ind, at den nye Straahat, som hun dengang havde været saa stolt af, maatte være bleven gammel og de kirsebærrøde Silkebaand falmende. Hvor det var underligt! det var et Øjeblik forekommet ham saa hjemligt, som om han slet ikke havde været borte fra dem. Og pludselig blev han overvældet af en ubændig Længsel efter at leve igen paa samme Sted som hun.

Hvad om han søgte Kaldet? Det var jo Kristines Plan, og hun havde lovet at faa Faderen til at gøre sit Bedste for at skaffe ham det. Mon hun endnu var ligesaa begærlig efter at faa ham til Yderslev? ... Han kunde jo dog prøve ... Rigtignok var Udsigten bedre, naar han ventede ... Men èn Fugl i Haanden – man vèd hvad man har o. s. v.... og desuden —

Saa brød han over tvært og skrev et Brev som en Forskrift til Per Andersen med et inden i til Kristine.

Nogle Dage senere fik han Svar. Det var aabenbart skrevet af Kristine som Sekretær; Bogstaverne vare hendes, men Aanden var Pers. – Det var rigtig pænt af ham, at han vilde over til dem igen. Og det kunde vel ogsaa nok lade sig opføre. Over det at Embedet jo hørte til de vovere, som der ikke var saa begærede. Det volded den gamle Hansens Særheder, at han havde siddet dèr saa længe. Han havde jo ikke nogensinde tænkt paa at forandre sig, og saa syntes han, han havde sit Udkomme, og gad ikke være over at flytte sig og lære et andet Sogn at kende. Et nyt Embede det var for ham akkurat ligesom da de forærede ham den nye Merskumspibe paa Halvhundredaars-Festen; – han røg den sgu aldrig til, men gik immer og hev paa den gamle sure, hvis Hoved revnede af Skorpen. – Men for en ung Mand var det jo da ligegodt saa meget passeligt. Forresten havde der ogsaa været Tale om, at Skolen skulde have en Lod, og laa ude ved Præstestien. Men der blev nok ikke noget af. De andre Sogneraadsmlemmer havde været meget rimelige, saa det var saa godt som i Orden.

Et Par Maaneder derefter fik han sin Udnævnelse.

Pastor Lindekær blev ubehagelig overrasket og lod ham føle det paa en halvt smigrende, halvt stødende Maade; men den lille Præstekone saå lige ind i ham med sit lyseste Smil, trykkede ham meget længe og fast i Haanden og sagde, at de vilde komme til at savne ham. Den gamle Petersen mumlede, at det var da en forbandet Historie, nu skulde man til at se sig om efter en ny Mand, og inde fra Sengen snerrede hans Kone en uforstaaelig Forbandelse.

Saa rejste han.

I Yderslev gik han strax hen til Per Andersens. Manden var i Marken, og Konen paa et af sine københavnske Lægebesøg. Kristine kom ind fra Køkkenet og bød ham Velkommen med det ubestemte Smil, som hun anvendte ved alle passende Lejligheder. Det var et af disse Smil, med hvilke der smiles i Anledning af En, højst til En, aldrig ind i En, – et af dem, der ligesom netop naar Øjæblet og saa glider af, ud til Siden, man vèd ikke selv hvorhen, – til en Anden, til Alle, til ingen Ting ... Han takkede hende: – det var jo hendes Skyld, at han var kommen tilbage. Hun kunde vel huske, hvad hun havde sagt Aftenen før han rejste. – Jo, det kunde hun nok. Men maaske for at slaa den Sag hen, begyndte hun at spørge ham ud om, hvordan det var gaaet ham i de to Aar. Han fortalte, hvad han mente kunde more hende, og saa maatte hun til at diske op med sit. Det gik som han var vant til i gamle Dage: da de havde talt sig gennem en halv Time, begyndte de at lede efter Ordene, og faldt under Søgningen i disse Pavser, der deltes pinlig lange af den halte Dikken fra Vækkehret over Sengen, og i hvilke man fra Loen, af hvis Halvdør det slog ud som Røg, hørte Lyden af Tærskemaskinen, den uafbrudte, stigende og faldende Surren og de regelmæssige, korte

Syd af det kastede Korn. – Kristine havde hæget sig ved at tage et pænt Forklæde paa; hun sad nu og snøde dets Hjørne fast til en Snegl, ligesom hun havde plejet, naar han forklarede hende Katekismen. Pludselig så hun op og sagde:

– Har De Lyst til at se mit Udstyr?

– Udstyr! ... Skal De giftes?

Kristine blev rød i Hovedet:

– Ja—a, det skal jeg vel nok – en Gang ... Hvis da Nogen vil ha'e mig, tilføjede hun smilende, med udfordrende Beskedenhed. – Men nu skal De se! vi har været flittige.

Hun slog det blomstrede Laag op paa en stor Kiste. Det var en Uendelighed af Linned og Lærred: Underklæder, Dækketøj og Lagener, skinnende hvide, mærkesyede med vældige blaa Navnetræk. Hjorth blev ivrig i sin Beundring; han knibsedede med Randen af Lærredet, som han havde set Kræmmerne gøre, strøg varsomt glattende Haandfladen over Linnedet, faldt i Begejstring over Hexestingene. Men medens hun fremviste hvert Stykke med en nydende Stolthed, vare hendes Bevægelser lidt kejtet forlegne, og Kinderne blussede. Hun havde gjort en vigtig Opdagelse i den angstfulde Maade, hvorpaa hans pludselige Spørgsmaal havde presset sig frem.

– Naa er I allerede ved Linnedet? udbrød Per Andersen, der kom ind, paa Træsko, uden Frakke, men med tværstribede Uldtrøjeærmer stikkende ud gennem Armhullerne paa den lige nedhængende Vest, der spillede i Lavens grønne og gulige Toner. – Velkommen tilbage, Hr. Lærer! ... Naa, Kirsten har vel ikke engang buden Dem en Taar Øl. – Kom nu her ind til mig.

Saa blev Hjorth bænket i det haarde Sofahjørne med Udsigt til de blomstrede Bomuldstræer om syvende Frederiks Castrum doloris, fik sin topskummende Bajer skænket op og tændte sig en Cigar af hin fortrinlige Kvalitet, hvis egentlige Bestemmelse var at nydes af en ung Planter, naar Slaverne bar ham i et Kæmpeblad gennem Urskoven. – —

Hvis der endnu havde været nogen Tvivl tilbage, om han virkelig elskede Kristine, saadan som han mente, at man burde elske den Kvinde, man vilde tage til Ægte for Gud og Mennesker efter at have raadført sig med Gud og sin Samvittighed, – saa var denne Tvivl bleven tilintetgjort, da Kristine spurgte ham, om han vilde se hendes Udstyr. Den øjeblikkelige Angst, der havde gjort ham saa dum, skønt han ligesaa godt som andre vidste, at de forsynlige Gaardmandsdøtre tænke paa Udstyret før end paa Manden, denne Stemmen for Brystet, der tog Vejret fra ham, og saa igen den uendelige Lettelse, den Jubel, hvormed han havde snappet hendes Ord: »Dersom da Nogen vil ha'e mig«, og hendes Smil, der syntes at sige: »Tag mig, hvis du vil« – alt dette var usvigelige Vidnesbyrd om, at han havde sat sin Lykke i denne Pige. —

Man skulde kun skraa over Vejen, for at komme fra Per Andersens Gaard, med de solide Kampestenslænger, hvis netslyngede Kalkstreger vare sortspættede af Flintesten, til Skolen, det lille gule Hus, over hvis røde Tegltag man så Toppene af et Par Frugttræer, bag ved den grusede Firkant, paa hvilken Gymnastik-Galgen knejsede med et officielt Insignies Værdighed. For at indrette sig økonomisk aftalte Hjorth med Per Andersen, at han skulde have Kosten hos dem. Han kendte jo Madstedet fra før, og de kendte Gæsten. Saaledes så han Kristine daglig, næsten lige saa ofte, som da han bøde dør.

Han mærkede snart, at han ikke var ene om at foretrække Kristine for de andre Piger i Yderslev. Hun var ikke afgjort den smukkeste og hørte til de mindst livlige. Men der var det ved hende, at hun syntes at love mere, end hun kom frem med; fra hendes slankt rundede Legeme med de lade Bevægelser ligesom udstrømmede en magelig, bevidst Sanselighed, der virkede magnetisk paa Hankønnet. Og saa var hun jo ogsaa Gaardmandens eneste Datter. Næsten alle de unge Karle gjorde Haneben for hende. Men især havde hun en erklæret Tilbeder i Gaardmandssønnen Henrik Larsen, der lige var kommen hjem fra Tjenesten som en smuk, ung Mand med den befarnes flotte Væsen og en bestikkende Duft af Københavns Mysterier ... Denne Medbejler foruroligede undertiden Hjorth en Smule, men i det Hele smigrede det ham at se hende saa attraaet.

En Søndag, da de passiarede sammen efter Middag, fortalte hun Hjorth om et Besøg hos Henriks Forældre Dagen før. Især dvælede hun beundrende ved et Fotografi af Henrik, som hang i en Guldramme paa Væggen. Han var fremstillet i en straalende Uniform med vajende Fjerbusk og dragen Sabel, sprængende frem i Forgrunden paa en fnysende Hest med flagrende Manke, medens man i Baggrunden saå en brændende By.

– Ja, men at – Henrik Larsen stod da li'egodt ved Infanteriet, etter hvad jeg har hørt, bemærkede Per Andersen skeptisk.

– Og vi har da Gud ske Lov heller ikke haft Krig saa længe, at han har været med, tilføjede Moderen.

Hjorth trak stærkt paa Smilebaandet, og Kristine blev rød i Hovedet.

– Næ—æ, ... det var da heller kun Hovedet, der var hans, sagde hans Moder ... Men—n, at – li'egodt var det da grumme pænt.

En Maanedstid efter Hjorths Ankomst, da Sæden for længe siden var kommen ind, holdt Per Andersen Høstgilde i sin nye Lo. Her udfoldede Henrik Larsen rigtig hele sin Storhed. Han dansede som Jonen fra de københavnske Buler, svingende Pigerne, saa Skørterne fløj om dem og vikled sig om Benene, til den rigtige og til den forkerte Side i pludselige, skarpe Vendinger, med Overkroppen tilbagekastet og en trekantet Albu eller en stiv Arm, der ryddede Banen rundt om ham. Imidlertid, – alt paa sit Sted; dette var en landlig Fest, og han fandt ikke, det var i Stilen, her at vise sit belevneste Hovedstadsgalanteri. Derfor gik han ned langs Bænken, paa hvilken Pigerne sad som Høns paa en Pind, og idet han strakte sin knyttede Næves Tommelfinger ud imod dem, tilkastede han dem et indbydende eller tilladende »Væ's go'!« – Paa denne Tommelfinger som paa en Limpind fangede han en efter en de tilhoppende lystne Fugle. Men Kristine hoppede ikke. Saa gik han tilsidst hen til hende og spurgte, hvorfor hun ikke vilde danse med ham. – ... Det havde hun ikke sagt, hun ikke vilde.

– Synes du da ikke Tommelfingeren er nok?

– Næ—æ.

– Ja, ja, Ki'sten, saa faar du da ta'e hele Haanden. Saa lagde han Armen om hendes Liv og tog hele Gulvlængden i èn tvetrimmet Mazurka-Vending. De blev næsten eneste Par.

Hjorth stod i en Krog og ærgrede sig. Han var ingen Danser af Rang, og nu var han tydelig nok overfløjet. Hun førtes forbi ham i stormende Fart, hvirvlet i en vellystig Viljesløshed af den stærke Arm, og han saå hende, blussende rød, med bøjet Hoved og halft sænkede Øjelaag, næsten daane under det hede Aandedræt, der bevægede de spredte glinsende Nakkehaar under hendes opbundne Fletning. — —

Henrik Larsens Ord den Aften havde jo været mer end et halvt Tilbud, og Kristine begyndte at sammenligne ham og Hjorth. Hun var mandvoxen, og hun vilde have en Mand; det var dem, Valget stod imellem. Det var begge to kønne Fyre; Henrik Larsen højere og kraftigere, men saa havde han et dvask Udtryk og stridt Skæg, medens Hjorth havde smukke graablaa Øjne og et blødt, blond Skæg, som hun havde Lyst til at stryge gennem Fingrene. Henrik havde jo rigtignok mere poleret Væsen end som de andre Karle, men han var dog ikke saadan en pæn Mand som Hjorth, og saa kaldte han hende »Ki'sten«; desuden havde hun en Anelse om, at han ikke vilde være let at tumle, selv om man havde ham, og saa gjorde han jo Jav med saa mange Piger, saa man kunde dog ikke vide, hvad det blev til, naar det kom til Stykket, hvorimod det med Hjorth, det havde man da Redelighed paa. Henrik var langt det bedste Parti, det var ikke aa nægte; men der var det ved Hjorth, at hun syntes, han var et finere Parti. Ikke fordi han var Skolelærer; men det volded det, han havde fortalt hende om sin Barndom og om Forholdene i Slesvig; disse sønderjydske Bønder forekom hende at høre til en højere Samfundsklasse. Naturligvis ikke paa Grund af deres Patriotisme og de »højere Interesser«, for alt det blæste hun et langt Stykke; det var dog ikke andet end Vind og Vejr, som der ikke kunde komme noget ud af; – nej, men dette at de havde en ordenlig Dagligstue med Klaver og pæne Møbler og Puder ligesom oppe hos Præstens, og at Mændene, naar de var til Gilde, havde sorte Frakker og hvidt Linned og Konerne Silkekjoler – et Klædningsstykke, hun aldrig havde set – det var da noget,

man kunde tage og føle paa. Og saa var hans Fædernegaard paa 130 Tdr. Land. Det var jo en hel Proprietærgaard! Lindedal i Fredløse Sogn var kun 120, og dør boede en rigtig fin Herre, som hun havde set køre til Jagtselskab paa Skovvang, naar Greven var hjemme. – Hjorths Vægtskaal sank. – —

– – Det var en af de Maaneskinsaftener, i hvilke Yderslevs Ungdom havde for Skik at sværme. Ved det Lav ni viste der sig hist og her, udenfor en Port, i den yderste Gang af en Have ud til Vejen, enkelte Skikkelser, Par eller smaa Klynger. Saa kom der ned ad Gaden en Række ganske unge Piger, med hinanden under Armen, dinglende og puffende til hinanden, snart midt inde paa Vejen, snart ude ved Grøften, hvor den yderste hvinede, – alt sammen under en sagte Sang, der gik itu i en undertrykt Latter og begyndte igen. De ensomme Skikkelser og de enkelte Par sluttede sig til dem; Pigerækken blev brudt af dristige Dreng og unge Karle; nu var det et helt Tog, der meget højrøstet drog forbi Gaarde og Huse, indbydende de nølende. Blandt de Par, der havde sluttet sig til Pigerne, var Henrik Larsen og Kristine; blandt de nølende Hjorth.

Henrik Larsen bode paa sin Faders Gaard, der var flyttet ud en halv Fjerdingsvej fra Yderslev. Han var kommen tidlig til Byen den Aften og havde besøgt Per Andersen. Saa havde han henad ni foreslaet Kristine, at de skulde slikke Maaneskin. Det fandt hun ingen Grund til at afslaa, skønt hverken hun eller Forældrene syntes rigtig om det. Især mente Moderen, at det Jav i Maaneskin tidt var noget ugudeligt noget, og saadan i Efterhøsten kunde det let slaa sig paa Brystet; hvortil Henrik aandrige svarede, at dør sad jo Hjærtet.

Hjorth havde rejst sig fra sine Bøger, saasart han saå Toget komme forbi. Han skraade over til Per Andersens og fik at vide, at Kristine var ude. Paa Gaden var der ingen at se. Saa gik han om bag Sognefogdens Gaard, hvor Aftenens selskabelige Del plejede at foregaa.

Paa den lange Bænk op til Længen langsmed Kegelbanen havde Selskabet taget Plads. Kun nogle Dreng og ganske unge Karle stod op ved Enderne. Henrik og Kristine sad i Midten. De var som sædvanlig begyndt at synge.

Oktobernatten var mild og stille. Gadekæret foran laa tinblankt med en sort Stribe inde under Hyldebuskene, hvis bunkede Masser ludede som Svampe, der havde suget Vandglansen op i deres umættelige Mørke, medens ovenover de yderste Blade paa Hængepilene drejede sig som Søvlancetter. Lidt længer borte stod Kirken med Tagets og Taarnets takkede Gavle massiv mørk mod en disblaa Himmel, hvis Stjærner tindrede mat gennem et fint Maaneslør; ved dens Fod, paa den høje Kirkegaard, grinede et Par Marmorkors. Der var en fugtig Glans paa de læderblanke Valnøddeblade, som hang ud over Havegærdet, krydrende Luften med deres æggende Duft, og Karvillerne glødede i en mørk Karmoisin. Rundt om gled Maanelyset blødt ned over de mossede Straatage og sad fast, med en kold grønlig Tone, paa Længernes Kalksider. – Kun et enkelt stikkende rødt Lys brød forstyrrende ud af denne afdæmpede Farveharmonie, der fortonede sig over den fredelige Landsby.

Det værste Livstykke blandt Karlene, en ung Spirrevip med smaa hvidlige Kneblsbarter, havde netop som en Indrømmelse til denne vemodige Nattestemning sunget for i den gamle, højdrøvelige Vise om Herman og Amanda, og under ualmindelig langdrævede, sløjfede Toner var Amanda gaet tilbunds med sin ulykkelige Kærlighed. Nogle unge Pigeøjne stirrede endnu sentimentalt ud paa Gadekæret, hvor den sorte Stribe syntes at være et Hul i Tinfladen, en aaben Oubliette.

– Nej hør nu, raabte Henrik Larsen, nu vil vi sgu ha'e en ordenlig gemytlig Vise oven paa det Klynkeri. Og saa en, hvor vi alle kan synge fra Leveren.

– Ja op med en, Henrik!

– Nej, jeg har jo sunget for.

– Aa ja, du har ka'ske sunget nok for iaften, sagde Kristine. Karlene lo og de unge Piger stak fnisende Hovederne sammen, idet de gottede sig ved Erindringen om et Par utvetydige Viser fra Sangerindeknepperne.

– Nej nu staar Læreren for Tur, raabte Henrik. Lad ham vise, at han kan synge for udenfor Kirken ogsaa.

– Ja, dør har du nok inte meget Plaser af hans Stemme, bemærkede Kristine.

– Lad gaa da; men saa gælder det en Plads midt paa Bænken, sagde Hjorth, der stod op foran dem, lænende sig til Kegelbanens Kuglerende.

Kristine gjorde Plads for ham ved Siden af sig, idet hun skubbede Henrik helt over paa et fyldigt Pigebarn, der hvinede og lo.

Hjorth valgte en Kærlighedsvise, der var paa Mode det Aar, og som endte med de beskedne Ord:

Du kan aldrig faa en bedre Mand,

End naar du gifter dig med mig. –

Medens hele Rækken skraalede denne Slutning i et begejstret Kor, trykkede han Kristines Haand, og hun besvarede Trykket, idet hun bøjede sig frem og lo.

– Det er en flot Vise den, en der er Resong i, udbrød Henrik ... Hvad beha'er, Ki'sten? ... hvad siger du?

– Jeg siger, at Visen kan være god nok, men man skal være en anderledes Karl end du, for at kunne synge den, svarede Kristine, idet hun hurtig rejste sig og undgik den Arm, han vilde lægge om hendes Liv.

– Jeg synes Ki'sten er saa fælt vrangvillig iaften, Henrik, bemærkede det fyldige Pigebarn paa hans anden Side. – Hvad siger du til en Runde bagom Haverne?

– Jeg siger: »Intet er saa dejligt som en Maaneskinstur,« sang den ufortrødne Henrik Larsen, idet han indtog en beleven Positur.

Selskabet opløste sig. Den spredte, farligere Del af den natlige Sammenkomst begyndte.

Hjorth og Kristine gik Arm i Arm ud af Landsbyen hen ad Chaussèen, hvor Enge og Marker under Vand blinkede langt bort til begge Sider, ind gennem en lille, forsømt Skov, paa hvis affare, græsbløde Vej de lydløst bristende Dugperler knustes under deres Fødder, medens Perlemor-Lyset rundt om fik aandeagtige Tinter af det hektiske Høstløv, skraanedes som brede Sølvbarrer ned gennem Granernes Mørke og syntes ude paa den purrede Rydning at have sammentyndet sig til et Net af haarfine Glastraade, der tindrede fra Straa til Straa, fra Busk til Busk. Saa vandrede de langsomt hjem ad en Bivej, der vandt sig langsommelig op over et enligt Bakkedrag, hvorfra der aabnede sig en Udsigt mod Syd over et taagevidt Hav, der bredte sig saa langt Blikket kunde naa, afbrudt af hemmelighedsfulde Øer og underlige Landtunger, medens Horisontens Skyer begrænsede det, som en eventyrlig Bjærgkæde af Sølv.

Saaledes stod han i dette lykkelige Øjeblik, medens hans Arm laa om hendes Liv, og stirrede ud paa et feagtigt Arkipelag, som syntes at tilhøre en anden Natur, dèr, hvor man i det nøgterne Dagslys kun fik Øje paa en temmelig flad og almindelig sjællandsk Egn.

IV.

Skolestuen er mørk og kold. Det lave Rum staar fuldt med en Del af den dryppende Taage, der udenfor lader alt smelte og synes at faa Stenene til at græde – selv de grovkornede Kampesten i Lars Persens Længe; – men her indenfor er den tilsat med Osen af dampende Klæder og med snavset Lugt. Gulvet er tilsølet med hvad der kan klæbe til en Snes Træsko af det sjappede Snepløre, som siver og pytter sig ud paa Gruspladsen og den opkørte Landevej.

Iført en gammel Vinterfrakke sidder Hjorth paa Forhøjningen bag den sorte Pult, tæt ved en lille, fritstaaende Kakkellovn, der synes at holde sig usikkert paa de fire tynde Jærben eller snarere hænge i det klodsede Rør, der knækker sig frem hen under det gistne, sodede Gibsloft. Men Ilden er for længe siden gaaet ud, og i den klamme Kulde kommer man til at fryse endnu mere ved at se paa den. Hjorth knapper den øverste Knap, Børnene puste paa deres røde Fingre, gnide sig i Hænderne og slaa Knoene sammen. De mindste Piger lade deres smaa Ben svinge som Penduler; hist og her begynder en Dreng at trippe og stampe, indtil han faar et irectesættende Blik.

Over alle disse blonde Hoveder synes Kedsomhedens usynlige Aand at svæve – som en Husgud.

– Men var der da ikke andet end Øde og Tomhed, Jens Peter?

– Jou—ou, – ded svæved over Vandene.

– Naa, ... men hvad var det, der svævede? ... Det maa du da nok kunne huske.

– Aa ... maa jeg, maa jeg? ... Mange frostholdige Fingre strittede ud i Luften, dirrende af Kundskabens Kløe.

Hjorth nikkede, og Koret raabte: »Og Guds Aand svævede over Vandene.«

Nu gik det raskere. Der var kommen en skrap Dreng op, som plaprede Lektien frem, saa at kun et øvet Øre kunde følge denne ensartede, pludrende Strøm, der pludselig stoppede op med Eftertryk paa et ubetydeligt Ord, for derfra at styrte sig videre, rivende Ordene sammen og adskillende dem uden smaaligt Hensyn til Meningen: —

»– Og han lod Jorden fremskyde Urter og Træer den fjerde Dag *satte* – Gud de lysende Legemer paa Himlen Solen Maanen og de andre Stjærner *til* – at lyse for Menneskene om Dagen og om Natten og til *at* – inddele Tiden efter den femte Dag skabte – —«

Men han afbrødes af en bleg, kertelsvag Dreng, der ikke forstod, hvorledes der kunde være lyst tre Dage før Solen og Maanen og Stjærnerne blev skabte til at lyse. – Hjorth var paa Nippet til at komme frem med sin Lærdom fra Godet, at netop den moderne Videnskab havde vist Muligheden af dette, som de Vantro længe havde spottet over; Lyset kunde f. Ex. komme af Elektricitet ved Polerne; – men han erindrede, at disse Oplysninger ikke vilde blive til stor Opbyggelse for de smaa Tilhørere, og indskrænkede sig med et stille Suk til den Bemærkning, at naar Gud vilde det, kunde det ogsaa være saaledes. Den blege Dreng saå ud, som om han dog vilde have ansæt det for mere hensigtssvarende, hvis Vorherre strax havde skabt Sol og Maane og Stjærner. Men Mængden var tilfredsstillet, saa meget mere som den med levende Misnøje havde set Tivleren afbryde hin rivende Strøm, der hurtig syntes at maatte bringe dem til det forønskede Maal.

Fra nu af gik Overhøringen fortræffeligt. Efterhaanden kom der mere Liv i Børnene. Og til Slut sang hele Klassen det sidste Vers enstemmig, med en Understrøm af Jubel, der passede for de gladsynede Ord:

– Og Gud saå alt hvad han havde gjort og se det var saare godt og det blev Aften og det blev Morgen – den sjette Dag men paa den syvende Dag hvilede Gud fra al sin Gærning, og han velsignede og helligede den syvende Dag.

Den syvende Dag var den næste, og den sidste Time var strax udløben; – derfor Jublen. Hjorth indsaå, at der hverken var Tid eller Stemning til Meddelelse af de nærmere udførende Betragtninger, som han havde forberedt sig paa. Det kom ham i Grunden tilpas: – han var ikke oplagt. Thi pludselig, medens Klasse-Koret læste, havde der blandet sig deri en gudsbespottelig Røst: —

*»Natürlich, wenn ein Gott sich erst sechs Tage plagt,
Und selbst am Ende »Bravo« sagt,
Da musst' es 'was gescheidtes werden.«*

Han kunde ikke slippe for at høre dette mephistopheliske Vers, der pludselig var manet frem fra en Krog af hans Erindring, hvor det maatte have ligget skjult, kringelrullet som en Slange, indtil det nu krøb frem, som lokket af Fløjtetoner, spillende med sin Giftbraad. Han havde moret sig med det i sit eget Værelse; men her i Skolestuen var det en uhyggelig Fremmed, en brødebringende Gæst, skønt ubuden. At det her kunde hvisle og kniske sin Spot ind i hans Øre, som her kun var vant til at fyldes af en skikkelig drævende og plaprende Enfoldighed! – Han var næsten bange, for at Børnene skulde høre det; det var ham en stor Lettelse, da de modrede ud af Stuen med megen Raslen af Penalhuse og Klirren af Grifler mod Tavler, med den overstrømmende Gækkevornhed, som Skoletiden med sin religiøse Slutning havde dæmmet op for. Siddende paa Kathedret så han sløvt ud ad Vinduet, da de løb, trippede eller vadede over Gymnastikpladsen, puffende til hinanden, medens Pytterne sprøjtede om dem. —

Saa gik ogsaa han ud af det tomme, uhyggelige Rum, skrævede over den lille Gang, hvis hulslidte Murstensgulv var fyldt af en stor Pyt, og traadte ind i sin Dagligstue. Det var et middelstort, tofags Værelse, med sirtses Gardiner uden Kapper trekantet for Vinduerne. Ved den længste Væg stod en aldrende sort Sofa med et gammeldags rundt Mahognibord foran. Det gulbrune, stiftmønstrede Tapetpapir glode overalt i sin nye Grelhed; kun over Sofaen afbrødes det af et fugtpletet Lithografi, hvor bagved den baadfylde Dam Haderslevs lange Husrække strakte sig, omgjordet af Haverne ned mod Vandet og overraget af Marie-Kirkens høje Tag med det lille Midterspir som en Pegepind op mod Himlen; – og ligeover for, over det lille spinkle Skrivebord, hvis Mahogni var blevet gult og mat, hang der en Gruppe smaa, afblegede Portraiter. En gammel Violin, hvis sprungne Strænge faldt ned som Spiral-Haler, og et perlesyt Pibebræt dannede Pendants hver paa sin Side af Sovekammerdøren. Den ene Hylde paa en lille Hængereol glimrede med en Række brede, stærkt forgyldte Bogrygge, medens den anden havde en lurvet Befolkning af medtagne Skolebøger. – Der var en behagelig Lunhed, og bag Kakkelovnsristen spillede nogle vævre Luer; han stak en Fidibus derind og tændte sig en Pibe; medens han bakkede stærkt og med inderlig Velbehag så Røgen sprede sig i Værelset, pikkede det paa Vinduet og en Næsetip klistrede sig fast paa den graa Rude.

– Aa, er det dig, din Strik? saadan som du kommer og forskrækker mig! raabte han leende, da Kristine strax efter traadte ind.

Hun havde for Sølets Skyld løftet Skørterne meget højt op foran i sin venstre Haand. Nu lod hun dem falde for at slynge begge Armene om hans Hals og faa et Kys.

– Ja vel er det mig. Jeg løb herover, saasart jeg så Ungerne gaa ... Har du kløt dem noget idag?

– Det vød du jo nok, jeg ikke plejer.

– Da havde de ellers godt af at blive hærpede, de skidne Unger, især Tøsene ... De var da uvane nok i min Tid.

– Din Fader plejer at sige, at man kører bedre med Havren end med Pисken.

– Ja, men han kører ogsaa saa magsomt. Nej, da skulde du set, jeg kørte i Foraaret hjem fra Marked med Henrik Larsen. Det gik som det var smurt ... Han kørte dem ogsaa ordenlig af, de røde ... Tju – tju! ... Der er da li'egodt Driv i det.

Hun stod og svippede i Luften med Spanskrøret, som hun havde fundet i en Krog. Men da hun bemærkede en misfornøjet Trækning om hans Næsebor, kastede hun det, satte sig paa Skødet af ham og redte med sine krummede Fingre hans bløde, krusede Skæghaar. —

– Se nu ikke saa mislunt ud du, Niels ... Det var jo bare mit Spøg ... Jeg kan jo netop saa godt lide dig, over det at du er saadan en skikkelig En ... For du er da vel ikke krusho'edet paa Henrik? ... Hvad? ... en bitte Kende?

– Vist ikke! ... Jeg tror du vil. —

Hjorth følte sig lidt urolig ved at have det kærnesunde Pigebarn paa Skødet og blive klappet og kysset. Han blev køligere, end han mente det. Men hun lod ikke til at mærke noget.

– Ah! det lugter bedre end Faders, udbrød hun, idet hun indaandede Tobaksrøgen. – Lad mig prøve? – Og hun forsøgte at ryge, idet hun nød at suge paa den Pibespids, han lige havde haft i Munden; det morede hende at puste Røgen langt bort med fremspidsede Læber og endnu mere at faa den i Vrangstruben, – indtil hun træt af Latter og Hoste lænede Hovedet til hans Skulder, medens hun erklærede, at Tobak var noget ledt Griseri.

– Nej, men hvor du har det rart varmt, sagde hun saa pludselig, idet hun rejste sig ... Havde jeg vidst det, saa havde jeg beholdt mine Træsko, og spjættet dem af i Gangen, og saa var jeg gaet herind paa Hosesokker til dig —

– Lige som i gamle Dage, naar jeg skulde læse Lektier med dig —

– Ja, kan du huske, hvor jeg var en dum Tøs? Ja men, hør, var det nu ikke ogsaa noget fælt Vrøvl? Daaben er ikke blot Vand alene – men, men, ... ja hvad for Pokker var det nu? ... Aa nej! jeg trode altid, det var blaat Vand, ligesom det bliver, naar vi har vasket i det —

– Fy, skam dig Kristine!

– Ja, det er godt, jeg ikke skal være Lærer ... Nej, men vil du nu bare se, hvordan jeg har smusket mine nye Støvler til bare for at sjoske herover.

Hun løftede igen Skørterne unødvendig højt op, saa at hun fremviste sine kraftige, blaastrømpede Smalben.

– Lad mig se! de stakkels Støvler! sagde Hjorth, idet han bøjede sig ned.

– Nej, fy dog ... Maa jeg nu være her? ...

– Saa staa dog rolig ... Jeg kan jo ikke se, om Støvlen er kommen noget til.

– Nej, vær nu ordenlig, Niels! ... Nu skal vi til at tale alvorligt ... Lad os sætte os i Sofaen ... Saa, nu leger vi Mand og Kone – ja, det vil da sige, saadan til Maade.

Han satte sig ikke hos hende i Sofaen men lige over for, med Bordet imellem. Saa begyndte de paa Planerne. De kunde maaske sætte Bo til Sommer. Det maatte være meget indskrænket; en Pige til Stadighed kunde de ikke holde; men Kristine kunde ogsaa magelig besørge de Dele. Forresten burde han gøre Vrøvl om den jordlod ude ved Præstestien, som havde været paatænkt til Skolen; naar det galdt Svigersønnen, maatte Per Andersen vel kunne tumle de andre Sogneraadsmlemmer. Ogsaa med den Forøgelse var Embedet ligegodt for lille til at blive i, navnlig naar nu Børnene kom til; – men Provsten var ham god, saa naar der blev et større ledigt i Provstiet, kunde han vel nok gøre sig Haab.

– Jou vel, – Pro'sten og Præsten og de Folk, de li'er dig jo svært godt, over det at du er saadan en ivrig Højremand. Men at, det er dog li'egodt ikke saa behaeligt; for det volder, at Bønderne ikke saa gerne vil ha'e dig, for i denne Tid er de jo svært ivrige. Og det er dog dem, der kalder. Det si'er Fa'er ogsaa, han si'er bestandig, at det vil skade dig meget ... For her kender de dig jo nok, og de holder da li'egodt ikke af det; – og saa paa et nyt Sted —

– Jo, det er desværre sandt nok. Men det kan der jo ikke gøres noget ved.

– Ja, se at, jeg synes nu gerne, du ku' la'e det være. Jo, hør ved du hvad, Niels, – det er jo da li'egodt noget Vrævl baade det ene og det andet, og – jeg forstaar inte noget af det, og det kommer da'tte os ved, og – der kommer da heller ikke noget ud af det, og – saa ku' du da gerne være li'esom de andre —

– Men kære Kristine —

– Se nu er der jo for Exempel Beck —

– Ja, men han mener det jo.

– Jou, men se at, det ku' du jo ogsaa mene.

– Men du kan da ikke mene, at jeg skal være enig med dem, der altid udskælder det Parti, som jeg har set op til fra min Barndom.

– Ja Barndommen – det – vi ser jo op paa saa meget i vores Barndom – og siden saa bli'er vi jo da li'egodt store paa det og ser ned paa det —

– Ja, men jeg er nu ikke voxet det over Hovedet, – det er Beck maaske, men jeg ikke ... Og du kan da ikke forlange at jeg skal gaa sammen med de Drøvtyggere, som ikke bryder sig om andet end om deres Marker og ikke engang vil forsvare deres Land ... De har jo slet ingen Fædrelandskærlighed, og saa vil de endda regere! ... De bryder sig ikke noget om Slesvig. —

– Jou, det er jo meget drøveligt med det smukke Land og saadan nogen store Gaarde paa over hundrede Tønder Land, at de skal gaa i Tyskens Lomme – det er saa vist – og – det si'er Fa'er ogsaa, og – han skylder da Højre for, at det er kommet saa akavet afsted —

– Det er jo uforskammet! det er en dum Løgn, som han har faaet tudet i Ørene af Venstreførerne! ... Nej det er til at blive gal over! – at man vover at sige saadan noget om de Folk, der har elsket os og grebet til Vaaben for os og – – Hvad har saa disse Tørvetrillere her gjort for os?

– Ja—a, – der var jo da nu min Morbro'er Per Jensen i Vindrup Overdrev, se at – han er jo da li'egodt fulden ved Dybbøl.

– Naa ja, Herregud! det var han jo nødt til, naar han blev indkaldt og en Kugle ramte ham; – havde han været en prøjsisk Bondekarl, var han maaske ogsaa falden ved Dybbøl ... Nej men Viljen, den var hos de andre, hos Folkets Ledere – og Fanden skal ta'e mig —

– Ja jeg synes nu dog i alt Fald ikke, at du behøvede saadan at buse ud med, at du er Højremand baade i Tide og Utide og alstille ærgre de andre.

– Aa, naar noget irriterer mig, naar det brænder i mig, saa maa det ud, om det saa kommer gennem Sidebenene.

– Ja, ja, Niels, tænk nu over det, og se til, om du inte kan mindske det lidt, ... det ku' være godt for os begge to ... Saa, nu maa jeg nok ellers hjem og baale under Gryderne, jeg kan ikke sidde her og dase hele Dagen ... Hvad er det for en Bog, du læser i?

Hun var gaaet hen til Skrivebordet. Dèr laa en lille tyk Bog med marmoreret Snit og medaillonpresset Shirtingbind. Hun tog den op og bladede i det graalige Avispapir med det tætte Tryk.

– Aa, det er en Versebog; – og saa er det jo ikke Dansk ... Du er dog en taabelig en, Niels, at du gider plage dig med det ... Hvad? ... Er det nogen meget grin Viser, saadan nogen som dem, Henrik kunde fra København? Kan du huske?

Og slaar mig engang Lykken Klik

– Kli, kla, kli, kla Klik –

Saa ta'er jeg mig en Heinerik

Hi, ha, Heinerik.

Naa, du behøver da ikke at gøre sure Miner for saa lidt ... Jeg tænkte ikke paa ham ved det ... Jeg har jo heller ikke taget ham ... Aa, du tror maaske ikke, han vilde haft mig? – Det volder det, jeg aldrig har fortalt dig, at hans to Farbrødre har været hos Fader for at fri – men han fik mig Fanden ikke ... Jo, jeg var skam en købmandsgæv Pige! ... Jeg kunde ogsaa have faaet Præstens den mistrede Feriebrandt uden Gaard og Hans Olesen, den Trækstub af en Stodder, med den gamle Gaard, som snart falder ned i Møddingen, og den bøvede Pranger Anders Jørgensen med den nye Gaard, som han har bygget for de Penge, han har snydt de andre for i Hestehandel – og forresten hvem jeg vilde ha'e – og det blev dig, Niels.

– Jeg er heller ikke skinsyg, Kristine! Ikke det mindste.

– Ikke det mindste? det var lidt nok ... Farvel!

– Farvel, min søde Pige! og Tak fordi du kom herover.

Hjorth fulgte hende ud og blev staaende i Døren, medens hun trippede gennem Sølet, hoppede over Pytterne, med Skørterne trukne op, idet hun af og til vendte sig og lo, naar hun havde traadt klodset og tilsprøjtet sig. Saa gik han igen ind i Stuen og blev ved at gaa frem og tilbage. Der var blevet mørkere; Skæret fra den utætte Kakkellovnsdør flammede af og til op over Væg og Loft, og gennem Spjældet spillede det hen over det nyvaskede Gulv, hvor hendes Støvler havde sat snavsede

Saalspor. I hans Sind var der kommet et Bundfald af Misnøje, en vag Uvilje, han vidste ikke ret selv hvorfor eller mod hvem. Han satte sig ned ved Skrivebordet og fik Øje paa Bogen, som hun havde haft fat i; halvt mekanisk begyndte han at blade i den.

Det var en Godtkøbsudgave af Schillers Værker, første Bind.

Ved »Die Götter Griechenlands« standsedes hans Blik af en hæsliq sort Finger, som hun maatte have sat. Den stødte ham. Han fik fat i et Viskelæder og begyndte at gnide. Men dette Erindringstegn fra den Elskede vilde ikke gaa bort; det blev siddende, trodsende paa sin Ret, og han fik kun Bladet krøllet – – – —

*Da ihr noch die schöne Welt regieret,
An der Freude leichtem Gängelband
Selige Geschlechter noch geführt,
Schöne Wesen aus dem Fabelland!
Ach, da ener Wonnediensst noch glänzte
Wie ganz anders, anders war es da!
Da man deine Tempel noch bekränzte,
Venus Amathusia!*

Han forstod ikke helt Ordene i den berømte Elegi, hvori saa mange Skønheder, der aldrig have været til, og saa mange uddøde Ting, der aldrig have været skønne, klages levende og grædes skønne, forvandlede af det samme Trylleplekter, som fremmanede dem. Flere af de fagertklingende græske Navne tonede gennem hans Hjerne, uden at nogen Skikkelse vakttes ved dets Kalden; – eller undertiden var det kun, som rørte der sig i en Hjærnegrav et halvopløst Legeme for at gribe sit Navn i Flugten og suge Liv af dets Udødelighed – men de muldne Knogler brast, Legemet sank navnløst ned, og Navnet fløj legemløst bort. Men Lyden af hvad der saaledes før ukendt og halvkendt forbi – ligesom et fjærnt Sus af usynlige Vingeslag – den forenede sig med Grundtonen, forlængende den til det Ubegrænsede og uddybende dens Klangfarve til det Ugennemtrængtes dragende Skønhed. Det var en Aabenbaring fra en sunken Skønhedsverden, et Fortids-Land, blandt hvis Ruiner hans Tanke næppe havde traadt end sige hvilet, og som viste sig dobbelt dejligt, fordi det var hyllet i Anelsernes Disslø, saa fremmed, fordi det intet lignede af hvad han havde erfaret, og dog igen saa inderlig hans eget, fordi hans Fantasi selv maatte fremmale det med de spredte Antydningers Farver. Og medens han sad dør i det halvmørke Værelse med de taageskoddede Vinduer, byggede det sig luftigt, krystalklart op fra det grovgraa Papir, – svimmelhøje Søjler i uendelige Allèer, hvis fjærneste blaanende Rækker kun synede som mørkere Striber ind i den dybe Himmel, med Løvkapitæler, der grøde ud i Arkitraver af underlige Blomsterbjælker, hvorfra krummede Blade dryssede ned i en lydløs, duftende Regn og bredte et Tæppe for Fødderne af statueagtige Væsener med Guldgevanter over Elfenbenshud; ... og det grønnedes og grode op med højlændte, bjærgentrende Skove, hvis Bladesus syntes et milliontunget Kor af Træaander, og i hvis kølige Skygger Kildeskummet klang som Latterkaskader og lyste som dansende Lemmer, slyngede Arme og løftede Bryster, medens Fjældtoppen ovenover steg stenstærk op gennem bølgende Rosenskyer og syntes at forbinde Jorden med Himlen, som maatte hvile paa dens Tinde; ... og atter straaledede det vidt ud som et Hav, hvori Øerne svømmede violette som Skyer i Aftenglansen, medens som store, syngende Fugle de langsejlede Snekker med Fløjteklang strøg hen derover, ud paa Dybet eller ind mod Stranden, hvorfra Marmortrapper trinede op til den murbæltede, borgkronede Stad med Templer og Paladser, Buegange og Søjlehaller, Gader og Torve, stimlende fuld overalt af skønne, glade Mennesker, Mænd og Kvinder, hyllede i Purpur og smykkede med Blomsterkranse, hvis Baand flagrede som Vimpler. – – —

Og med en halvbegyndt Strofe, med et: »Schöne Welt, wo bist du?« paa Læben tabte han sig i en famlende Hjemve efter det ubekendte, – andre Mennesker, anden Natur, andre Guder.

V.

Det var under sit Ophold i Fyn, at Hjorth begyndte paa at lære sig Tysk. Med megen Besvær slog han sig gennem Læsebogens Fabler og de længere Prosastykker og naade endelig til Digtene, hvoraf de fleste vare underskrevne med Navnene Goethe og Schiller.

Han begyndte at føle sig stolt. De to Klassikers Værker straaledede over et Par Hylder bag Glasruderne i det blanke, aareflammede Nøddetræs Bogskab i Præstegaardens Dagligstue. Det var ham, som beklædtes han med en ny Værdighed, da dette Poesiens Palads slog Fløjportene op for ham, og en af dets fornemste Beboere overgav sig i hans fromme Hænder.

Men han havde en Skuffelse. Hans sunde, lidet gennemkultiverede Natur var ikke fintbestrænget nok til at vibrere med Werthers Lidelser; hans principstrammede Seminaresind, hans kapitel-klædte og paragraf-hægtede Uerfarenhed havde ikke Ærmegab nok til at favne Lidenskabens Fritænkeri, hans Aand, der var en digegrænset Havn for Traditionens Smakker, laa ikke vindaaben for Storm- og Trængselstiden. Saa fandt han da, ligesom i sin Tid vort salige theologiske Fakultet, at Bogen var umoralsk; og herimod var der jo fra Præstegaardens Side intet at indvende.

Glimrende kronedes imidlertid hans næste Forsøg: »Wallenstein«. Der var næsten et Aars Arbejde for ham med hans mangelfulde Sprogkundskab. Vers for Vers, med Ordbogen i Haanden, maatte han hutle sig igennem »Lejren«. Men dobbelt kært blev saa det dyrekøbte, dobbelt hans eget det tilkæmpede, naar han i et flydende Gennemsyn samlede det sammenstykkede, naar Lejren reiste sig i hele sit brogede Liv, med Telttoppe og Standarter, bredkrammede, fjerbuskede Hatte og blanke Blikhuer, Sværd, Kuglebøsser og Hellebarder, Kyradser, Vaabenfrakker, posede Buxer og uhyre foldetunge Rytterstøvler, løftede Stob, Tærninger spillende paa Trommeskindet, hurtige Favntag og dristige Kys; han blev som hjemme mellem Kroater, Uhlaner og Walloner, Pappenheimske Kyradserer og de grønne Holckiske Jægere, af hvilke »den lange Peter fra Itzeho« syntes ham saa fortrolig, fordi han engang som Dreng havde været med sin Fader i den holstenske Flække. Han begejstredes for den ædle Max og forelskede sig i den fintindede Thekla, haabede, frygtede, led med denne aandige Kærlighed, over hvis tunge Døgnliv Krigens og Forræderiets skæbnesvangre Rænkespil har spundet sine Jærnmasker. Og bag denne forskelligfarvede Forgrund, over de svirende og doblende Soldater og det sværmeriske, elskende Par, hævede sig saa Wallensteins tavse og stilhedsudbredende Skikkelse, med det magre, korsskæggede Generalissimus-Ansigt, ubevæget af drift-brutal Livslyst og af ømme Længsler, forstenet i kold Beregning, men furet af Herskersygens Ild som en Vulkan, med en mørk Skæbnetros Sky over den aarede Pande, Ærgerrighedens blodløse Dæmon midt iblandt den dyriske, nydelsessnappende Krigerrus, den blinde Tros-Fanatisme, den alttrodsende Kærlighed Haand i Haand med den altofrende Pligttrofasthed – saaledes som Digterens Mesterhaand har udødeliggjort ham. Men i dette Hele var det ikke blot Poesien, der for første Gang tog et Tag i ham med sin kvindelig bløde Kæmpehaand: – Historien, den han før kun havde kendt som et muskelløst, livsforladt Register-Skelet, traadte ham pludselig kødeliggjort imøde, i sit tragiske Højtidspurpur kun saa meget mere blændende for hans kritikfri Blik. For første Gang levede han i en fjærn Tid, og indaandede dens stærke Luft i sine skolestøvede Lunger. Og var der end paa Amoringer flagret Weimarske Følelser ind i det Pilsener Standkvarter, – han kunde ikke skæln dem, og for ham var det ene som det andet nyt og stort.

Da han rejste fra Fyn, forærede Fru Lindekær ham en gammel Udgave af »Hermann und Dorothea«, et lille, tykt Pappind, paa hvis stive, guldsnittede Blade der kun stod en halv Snes Hexametre, og med en hvid Muse paa brun Grund som en lille Statue mellem hver Sang. Denne Bog blev hans Yndling; naar han med en Bibliofils Ømhed vendte de tykke, buklede Papirsblade, slog der ham imøde en hyggelig, forunderlig hjemlig Rhinskvins Duft, det blinkede for hans indre Syn med det kølig harmoniske Skær af den ravgule Druesaft i de havgrønne Romerglas, og paa den

gyngende Guldgrund så han sit og den Elskedes Billede, men idealiserede, ligesom gennemlyste af det ædle Spejl.

Saasnart han kunde faa Raad dertil, købte han Schillers Værker og et Udvalg af Goethes. – Studiet af dem blev hans stadige Sysselsættelse. Uge for Uge, Dag for Dag levede han sig dybere ind i dem.

Salige Dage, I, da vor mørkefamlende Sjæl første Gang træder ud i Kunstens fulde Lys, da en ny Verden, det sande Kosmos, aftaager sig, morgenfrisk og uendelig, for vort svimlende Blik! Vore tidlig indpodede Forestillinger frostsvides før Blomstringen, vore rodspredende Følelser visne bort i tørkemætte Aarsgange, og paa en Stormdag knækkes vore Haab; – ogsaa vore Venskaber rive sig fra os, og Skillesaaret skorpes og forhudes, ja selv de sarte Minder fra vor første Kærligheds Dage forsmaa vi ofte siden med et ynksomt Smil; – men hvad I har sået og bestraaet, det visner ikke, det rives ej fra os, det bliver os aldrig smaat. Ingensinde forhærdes den hin Gang fostrede Lærlinge-Ømhed overfor de Mestre, der første Gang vakte vor Aands slumrende Grundtone til Svar paa deres evige Harmonier; Tiden river os med sig, gjorder os med nye Vaaben, lader os kæmpe under andre Faner; men *dem* ville vi aldrig angribe; ja om Nogen af os har vundet sig Hæderskranse, han vil dække *deres* Blottelser med det selvvindne Løv, han vil rive Kransen sønder og lægge Lavrbærbladens svalende Lægedom over hvert Saar, som en hadsk Kritik har hugget dem – for hine salige Dages Skyld, for Indvielsens hellige Timers Skyld!

Saadanne Dage, saadanne Timer levede han.

Og dog var ikke alt nydende Modtagen, ikke alt rolig Beskuen. Der gærede Strid under den stille Flade. Ustraffet havde ej det smaakaars-vante, traditionssikre Ynglingesind givet de fyrstelige, hedenske Aander Indpas. Underlig fremmede stod de derinde, de germaniske Dioskurer, og for deres voxende Marmorkraft syntes Hyttetaget at maatte sprænges, var det end lagt med Straa fra Bethlehems-Stalden.

Men han blev sig dette kun uklart bevidst og selv saaledes sjælden og glimtvis. Og netop dette kom af Livsfaren. Langsomt gnavede det indsmuglede Giftstof paa de dybeste, dulgte Dele af hans aandelige Organisme; kun af og til strejfede Opløsningsprocessen en Nerve, som gav et smerteligt Sting.

Undertiden var det en Forestilling, som han havde gaaet og baaret tankeløs paa, som paa saa mange andre, men som nu pludselig viste sig for ham i et nyt Lys, hæsliggjort eller halvt latterlig. Det kunde komme ham paa tværs i hans Skolegærning, standse Ordet paa hans Læbe, gøre ham raadvild og forlegen; han led som af en pludselig Afasi: de Ord, hvormed der skulde tales til Bønderbørnene, vilde ikke indfinde sig, skønt han kendte dem saa godt.

Eller ogsaa kunde det være et Udtryk, som Kristine havde brugt, en af disse uvilkaarlige Bevægelser, der ofte klarere end Ord synes at aabne en Fold af det inderste Væsen, som forfulgte ham, skurrende i hans Øre som en Mislyd, irriterende hans Øje som et Støvgran. Hun havde ogsaa forandret sig i de faa Maaneder, de havde været Kærester; hun viste mere og stundom noget, han ønskede uset. Af og til maatte han, halvt ubevidst, indrømme for sig selv, at hun kunde have lignet Dorothea en god Del mer, end hun gjorde, – for ikke at tænke paa Jomfruen fra Orleans, der ogsaa var en Bondepige.

Som oftest var det dog en vag Trang efter nyt Liv. Digtervinens kølige Gyldenblink og fine Blomsterduft efterlod hans Gane i en tungeklæbende Tørke, som et Fatamorganas Oasekilde og Palmeskygge udtørster Ørkenvandrerens. Han lededes ved Brøndvand og forsmægtede efter Vin som efter en Naadegave. Men det var Dionysosbægret, ikke Nadverkalken, som hans Sjæl stundede mod.

VI.

– Find Dem en Cigar, Hjorth ... dør ... paa Pulten, sagde Pastor Krarup gennem Næsen, gabende over et Porcelæns-Pibehoved, som han derpaa gav sig til at puste i, til han blev ganske kobberrød i Ansigtet.

De havde efter Middagsbordet trukket sig tilbage til Studereværelset, et mørkt, tilrøget Rum, syv, otte Alen i Kvadrat, udstyret med en apostolisk Tarvelighed. Paa den ene Side af Vinduet, der kun havde en gammel, gul Gardinkappe, var et halvt overskygget Bord af ukendeligt Træ uordenlig bedækket med Tidsskriftshefter, kirkelige Blade, religiøse Piecer, Breve og Papirer; til den anden Side borede en Jærn-Seng sig ind i en lille Niche, bestemt til at huse Præsten Lørdag Nat, naar han under Inspirationens og Forfatterveernes Indflydelse skyede det ægteskabelige Sovekammer. Den graastrøgne Kalkvæg grinede frem gennem de øverste Hylder paa Reolen, hvor kun nogle sorte Salmebøger og Nytestamenter hældede sig, medens nedenunder uindbundne Tidsskrifter og forældede theologiske Bøger havde samlet ærværdigt Støv. Over den højbenede Fyrretræs-Pult med tilklattet Voxdugs-Klap hang et Par Silhouetter. En rosarød, taarnagtig Lerkakkelovn, hvis klodsede Stokværk havde portformige Gennembrydninger, ophedede Værelset til et betænkeligt Gradeantal. Men udenfor frøs Haven, vridende Frugtræernes nøgne Grene mod en zinkfarvet Himmel og med halmviklede Rosentræer ligesom Vaage-Koste stikkende op af den kagefrosne sortsmudsede og gustne Sne, medens en løsreven Vedbendgren uafsladelig daskede mod en af de smaa Ruder.

– Naa, har De saa tænkt over det? ... hvad siger De til den Idè? spurgte Præsten, idet han svøbte sig ind i den palmede Slaabrok, som saå ud til at have gjort Regensdagene med, hvorpaa han lænede sig tilbage i Skyggen og pustede store Røgskyer ud i Lyset, hengivende sig til den behagelige Søndagshvile inden Annexuren.

Hjorth gik og drejede sig urolig paa det knapt tilmaalte Gulv, vuggende i Hofterne, sugende og tyggende paa Cigaren, som der ikke var Træk i.

– Ja det, som Præsten siger, det – kunde jo ikke være saa galt ... Jeg har saamæn ogsaa nok Lyst ... skønt det skam aldrig før er faldet mig ind ... Men – Sagen er, jeg vèd ikke rigtig, hvordan det skulde kunne lade sig gøre —

– Aa, naar De selv har Lyst, saa ... Der findes altid en Udvej, – det ... De har jo ogsaa nogen Penge, har De fortalt mig ... Naa, ja, ja – det er ikke mange ... men med lidt Sparsommelighed ... Og naar De først er blevet Student, saa kan De jo ogsaa informere noget ... Aa, saadan noget kommer man ud over, det – kommer – man – ud – over.

– Saa synes jeg jo ogsaa nok, det er lidt sent at begynde paa Studeringerne.

– Sent? ... naa, ja ... men – De er jo dog en ung Mand, Hjorth ... hvad? ... De er jo en pur ung Mand —

– Ja, jeg vèd dog ikke, svarede Hjorth smilende, idet han gyngede sig paa det ene Ben. – Jeg synes nu, jeg begynder at ældes, jeg er saamæn snart fireogtyve —

– Aa, men saa er De jo en ren Grønskolling, hi, hi, hi ... Fireogtyve! ser vi det, ser vi det! ... Ja, vèd De hvad, saa kan De saamæn ogsaa være Præst, naar De er et Par og Trediv, og saa har De jo endnu Livet for Dem ... Og saa er det jo da noget ganske andet ... Ja jeg mener ikke nærmest materielt, – skønt vi er jo da alle noget Materialister, – men en Mand som De, De vil ikke i Længden kunne føle Dem tilfredsstillet ved Skolelærer-Virksomheden. – De stræber videre ... De er som en Ælling mellem Kyllingerne, De vil i Vandet, he! ... Nej, De behøver saamæn ikke at fortælle mig det, jeg har jo nok mærket det, og saa var det dette herre faldt mig ind ... Se Præst, det bliver netop noget for Dem, De har jo gode Talegaver – jo, saamæn har De det, De taler rigtig godt for Dem, og saa har De en ypperlig Hukommelse, – De vil netop kunne blive en Prædikant.

Og Pastor Krarup skelede mismodig hen til nogle Papirsblade paa Bordet, paa hvilke hans Pen havde arbejdet fra om Mandagen af, for at faa dem fyldt med en maadelig Prædiken, som han saa endda maatte læse op. Han var ingen Prædikant.

– Ja men, det er jo ikke blot det, som det kommer an paa, og – hvad der gør mig tvivlraadig er, at jeg synes, jeg mangler Kaldet.

– Saa, hvordan det? De føler alligevel ingen rigtig Lyst?

– Jo paa en Maade nok Lyst – men, jeg vèd ikke rigtig, hvad jeg skal sige – jeg er bange – jeg – det at være Sjælesørger for en Menighed, det forekommer mig saa stort et Ansvar – og saa synes jeg ikke, man bør tage sig det paa, naar man ikke drives af et indre Kald —

– Ganske vist, det – er jo meget sandt, – saadan i Almindelighed ... Men alligevel, jeg tror ikke, De skal hænge Dem for meget i det, Hjorth ... Man—n – kan saamæn ogsaa gøre for meget Væsen af det indre Kald, det ved Gud man kan ... Der er mange unge Theologer, der mener, det skal komme over Dem paa èn Gang, ligesom med Ildtunger, ved Ordinationen ... Det er ligesom Konfirmanderne, naar de første Gang kommer til Herrens Bord ... Men—n, det gaar jo ikke altid saadan. Vor Herre har de mange Veje, han vèd bedst, hvorledes han skal komme til hvert enkelt Hjærte ... Det er som vi synger i vor gamle Salme: Her vil ties, her vil bies —

– Men der er dog ogsaa dem, der bier, og saa kommer det aldrig alligevel ... Jeg kender Gejstlige, som jeg synes maatte have passet bedre i en anden Stilling —

– Naa, ja, De tænker paa Provst Storm —

– Ogsaa paa ham, ja.

– Vor kære Provst er ganske vist ingen Aandens Mand, men – har Vorherre ikke alligevel faaet Brug for ham, stillet ham paa en Plads i sin Kirke, som – ja jeg vil ikke sige, han udfylder den, men han virker dog meget – anerkendelsesværdigt? ... Nej, naar det slet ikke kommer, saa er det vores egen Skyld; Naadens Haand er altid aaben imod os, det har vi Guds eget Ord for ... Aa, men vær De blot ikke bange for det ... Vorherre lægger sin Velsignelse til, naar De blot tager redelig fat ... De er jo et kristeligt Menneske, og efterhaanden som De ved Videnskabens – hm! – Haand trænger – dybere – ind i – disse – hm, hm! – evige Sandheder ... De skal se, det vil alt vende sig til det bedste.

Pastor Krarup tog fat paa sin Pibe, som var ved at gaa ud; efter at have hindret dette og indhyllet sig i friske Tobaksskyer, kom han atter tilbage til sin nye Yndlingsidé med en betænkning, haardnakket Stemme, der syntes bestemt paa at fjærne alle Hindringer.

– Og selv om det nu ikke netop blev som Præst, saa – man vèd jo ikke, hvordan det kan føje sig – der kunde jo ogsaa aabne sig andre Udveje – – for Exempel som Videnskabsmand, som Universitetslærer – det er jo ogsaa en velsignelsesrig Stilling, for dem der – ikke sandt? – Nu – der er jo for Exempel den nye theologiske Professor, Doktor Petersen, – en udmærket dygtig Mand, ganske udmærket – han er ogsaa bondefødt, – ja, han er saamæn her fra Sognet ... Jeg har kendt hans Forældre godt ... De bøde omme bag Møllen ... Det var Husmandsfolk, simple Husmandsfolk ... Ja, – dèr kan man se!

– Men han kom vel som Dreng til Studeringerne?

– Ja—a, jo vist gjorde han det ... Men det har saamæn ikke noget at sige. Han er endnu en ung Mand ... Hvis De blev noget ældre Professor, saa kunde det saamæn gaa an endnu ... Men jeg synes Kakkellovnen ryger, – brød han pludselig af, idet han rejste sig.

– Ja, den er ikke helt fri for det.

– He, det er dog ellers mærkeligt! ... Det er ellers saadan en udmærket Kakkellovn, den er billig, og saa varmer den og holder Luften god, den ventilerer, aah! – jeg behøver slet ikke at lukke Vinduer op ... Min Eftermand, han vil saamæn komme til at prise mig mange Gange for den Kakkellovn, – ja, for jeg har jo selv ladet den sætte op, det er min Idè; – nej, disse nymodens – hvad er det nu? – Magasinovne, det er jo noget Jux, det er jo noget Jux, – til at kvæle Folk med ... Det er saamæn ogsaa mig, der har fundet paa at lave den Niche herinde til Sengen, som der ellers ikke var Plads til ... Ja, min Eftermand, han – han vil saamæn ikke komme til at bande mig ... Ak ja, man bliver

gammel, Hjorth – man kommer til at tænke paa Eftermanden ... *Serit arbores, quae alteri saeculo prosient*, som det hedder i Cato major ... Naa ja, det er sandt, De forstaar ikke Latin.

– Nej endnu i al Fald ikke.

– Men siden maaske, hvad? ... Saa kunde det hændes, jeg kunde faa Dem til Kapellan, Hjorth;

– hvis jeg kan holde ud saa længe.

– Aa, hvad det angaar —

– Ja, ikke sandt, jeg er igrunden ganske rørig af min Alder, hvad! ... Jeg tror skam, jeg kunde danse en Wiener-Vals endnu ... Men, ih du Fredsens, er den halv et! ... Saa maa vi skam ... Ferdinand, Ferdinand! ... Naa, dèr kommer han allerede for Døren. – Stine! har du pakket Kjolen ind? og den gamle Præstekrave?

VII.

– Det er sandt, saa var der jo ogsaa denne Sag – dette med den ny Præst i Ovnstrup, sagde Godsforvalter Ravn, idet han satte sig tilrette i Kontorstolen, som han havde været i Færd med at springe ned fra. – Han ... hvad er det nu?

– Frederiksen.

– Ja vel ... Har De set Regnskaberne efter, Jessen?

– Jo, vist har jeg saa – men —

– Naa, hvordan —?

– Ja, Godset har jo leveret Kaldet de otte Favne Brænde i lang Tid. Vi har det tilbage i forrige Aarhundrede, saa det har faaet Hævd.

– Hm! – ja, det tænkte jeg nok, sagde Ravn, og lænede sig tilbage, dinglende med sine korte Ben, mens han trommede med et Penneskaft paa den tilklattede Voxdug.

– Desuden fortalte Pastor Frederiksen mig forleden, at han havde truffet Greven i Selskab, og Greven havde været meget forekommende og sagt, at det maatte være en Misforstaaelse, – han skulde naturligvis have Brændet ligesom Formanden —

– Naa saadan – ja vel! – he! Godsforvalterens lille runde Mave syntes at ryste af en stille Latter, der tilspidsede hans Læber og fik et musikalsk Udtryk i en lang Fløjtetone. Derpaa kastede han Pennen, gav Voxdugen et resolut lille Slag med Haandfladen, og idet han pludselig hoppede ned fra Kontorstolen, sagde han:

– Ja, hør vød De hvad, Jessen, – De kan saamæn godt skrive til Prokurator Meyer imorgen.

– Hvad mener Godsforvalteren? – om —

– Ja, netop ... Jo, gu fører vi Sagen, sagde Ravns mest mjavende Fistelstemme, medens hans missende Øjne glædede sig over deres overlegne Skarpsynethed.

– Men naar vores Bøger – —

Men en nedladende, belærende Pegefinger prikkede Jessen paa Brystet: —

– Ja men, det er de andre, der skal føre Beviset, go'e Mand! ... Nej, gu udleverer vi ikke vores Bøger ... Ja, lad dem forlange dem ... Vi vød ikke noget af det; – Regnskaberne er kommet bort; der har været en rædsom Uorden paa Godskontoret – i den forrige Forvalters Tid naturligvis ... Lad De bare Meyer om det, han er ikke saa – —. Nej, de andre, de har sgu ikke deres Papirer i Orden; aa Gud, saadan Præsteregnskaber, nej, det kender jeg saamæn ... Hvem er det, der gaar over til Dem? – aa, det er jo Lærer Hjorth, – ja det er sandt, nu skal han nok ikke være Lærer mer —

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «Литрес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на Литрес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.